

FASTIGHETEN NILS HOLGERSSONS UNDERBARA RESA GENOM SVERIGE

- En avgiftsstudie för år 2004 -

Reviderad upplaga 20041104

Förord

Värme, varmvatten, vatten och avlopp, el och renhållning tillhör de nödvändiga nyttigheterna i alla bostadshus. Sättet som de produceras på inverkar på de boendes komfort och på miljön i stort. Vidare utgör kostnaden för dem i genomsnitt drygt en tredjedel av den totala boendekostnaden för flerbostadshus. Den sammanlagda kostnaden för dessa nyttigheter uppgår uppskattningsvis till omkring 40 miljarder varje år för hus som upplåts med hyresrätt och bostadsrätt. Inte minst kostnadsaspekten gör att dessa frågor är viktiga för alla fastighetsägare, bostadsrättshavare och hyresgäster. Också det faktum att många av verksamheterna bedrivs i kommunala eller enskilda monopol innebär att de behöver granskas inte minst med avseende på priserna.

Sedan nio år tillbaka utger årligen Avgiftsgruppen, med representanter HSB Riksförbund, Hyresgästföreningen Riksförbundet, Riksbyggen, SABO och Fastighetsägarna Sverige, rapporten ”Fastigheten Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige”. I denna redovisas fakta bland annat om de kostnadsskillnader som föreligger mellan olika kommuner.

Samarbetspartners för årets undersökning då det gäller faktainsamlingen har varit Energimyndigheten, Svenska Fjärrvärmeföreningen, Svenska Renhållningsverksföreningen och Svenskt Vatten. Samarbetet med branschorganisationerna har fungerat väl och har varit till stor fördel då det gäller att på ett smidigt sätt skaffa fram korrekta fakta. Samarbetet har också bidragit till att en nära nog 100%-ig svarsfrekvens kan uppvisas beträffande de flesta kostnadsslagen.

EKAN Gruppen i Jönköping har liksom tidigare år ansvarat för faktainsamlingen och arbetet med sammanställning och analys av materialet.

Också årets rapport uppvisar anmärkningsvärt stora prisskillnader mellan leverantörerna. Avgiftsgruppen hoppas därför att det förhållandet ska kunna bidra till att skapa debatt på det lokala planet, vilket förhoppningsvis leder till åtgärder som gör att höga priser kan sänkas till gagn för konsumenterna.

Avgiftsgruppen vill framföra ett stort tack till sina samarbetspartners och EKAN Gruppen för väl utfört arbete med årets ”Holgerssonrapport”, som vi hoppas ska vara till nytta för alla dem som vill skaffa sig korrekt prisinformation om några viktiga nyttigheter i boendet.

Stockholm i oktober 2004

Avgiftsgruppen

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	3
1. Sammanfattning	4
1.1 Förutsättningar	4
1.2 Att jämföra taxor och avgifter	4
1.3 Resultat	5
2. Avfall	8
2.1 Fastighetens förutsättning	9
2.2 Framtida krav inom avfallsområdet	9
3. Vatten och avlopp	10
4. El	12
4.1 Prisanalyser	12
4.2 Prisinformation - datainsamling	13
5. Fjärrvärme	20
6. Alternativ till uppvärmning med fjärrvärme	24
7. Totalkostnad	27
7.1 Kommuner med ett innevånarantal över 35.000	29
7.2 Kommuner med ett innevånarantal mellan 15.000 till 35.000	30
7.3 Kommuner med ett innevånarantal under 15.000	31

1. Sammanfattning

Följande undersökning har granskat taxe- och avgiftsnivåer i landets samtliga kommuner för år 2004. En flerbostadsfastighets kostnader för avfall, vatten och avlopp, el och uppvärmning och den totala kostnaden har jämförts.

1.1 Förutsättningar

Såsom metod för undersökningen har valts att "förflytta" en bostadsfastighet genom landet och jämföra kostnader för sophämtning, vatten och avlopp, el och uppvärmning. När det gäller uppvärmning har kostnader för fjärrvärme använts i de kommuner där fjärrvärmen är det dominerande uppvärmningsalternativet. I övriga kommuner redovisas en kostnad för alternativ uppvärmning enligt beskrivning i kapitel 6 "Alternativ till uppvärmning med fjärrvärme".

Förutsättningar för fastigheten:

Area	1 000 kvm
Antal lägenheter	15
Årsförbrukning	
Elenergi	
- Fastighetsel (35A)	15 000 kWh
- Hushållsel (16A)	34 500 kWh
Fjärrvärme	
- Energibehov	193 000 kWh
- Flöde	3 860 m ³
Olja	25 m ³
Avfall	3 st 370 liters kärl/vecka
Vatten och avlopp	2 000 m ³

Tidigare genomförda undersökningar har visat på en relativt liten skillnad i kronor per kvadratmeter mellan fastigheten i den här undersökningen och större fastigheter. Målet för undersökningen har varit att få in uppgifter för samtliga kommuner i Sverige. Detta har uppnåtts till 100%.

Uppgifterna kommer från respektive kommuns tekniska kontor eller motsvarande för avfall och VA-taxor samt från energi- eller elföretag för fjärrvärme och elpriser. Enbart förbrukningsavgifter har beräknats. Kostnadsuppgifter för alternativet till fjärrvärme (biobränsle-pelletspanna och bergvärmepump) har hämtats från Energimyndigheten. För uppgifter om oljepriser har SCB:s statistik använts. Tack vare den höga täckningsgraden är materialet ett i det närmaste heltäckande underlag för vidare analys.

Alla nyttigheter utom VA-verksamheten finansierar verksamheten fullt ut genom taxeintäkter. För VA-kostnaderna har tidigare uppgifter beträffande hur stor andel som är avgiftsfinansierad samlats in av Svenskt Vatten. Detta görs inte längre, varför inte heller vår rapport innehåller sådana uppgifter.

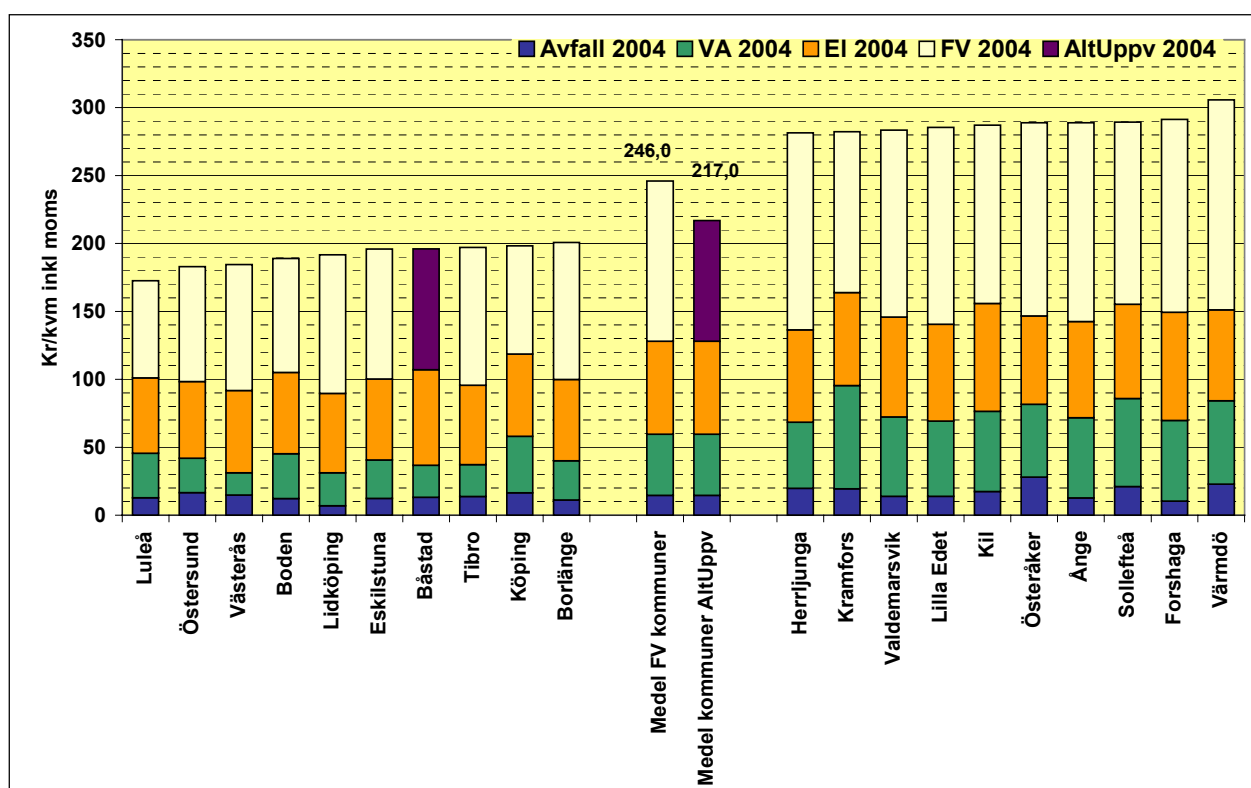
1.2 Att jämföra taxor och avgifter

Erfarenheter från tidigare undersökningar visar att det är möjligt att jämföra taxor även om förutsättningarna skiftar. Den nyttighet som är svårast att passa in i en mall är avfallshanter-

ingen, men det är också den som står för den minsta kostnadsdelen. I anslutning till redovisningen av varje nyttighet finns kommentarer om hur avgifterna har beräknats och vilka osäkerheter som finns i bestämningen av priset.

1.3 Resultat

Även denna undersökning visar på stora skillnader i taxenivåer. Störst spridning finner man allt jämt bland avfalls- och VA-taxorna. Den största utgiftsposten gäller uppvärmningen där kostnaden för fjärrvärmen varierar mellan 71,5 och 159,2 kr/kvm inkl moms. Uppvärmningskostnaderna i kommunerna utan fjärrvärme baseras på medelvärde av pellets- och värmepumpbaserad uppvärmning, 89 kr/kvm inkl moms (103 kr/kvm år 2003). Den högsta totalkostnaden får man i de fall värmen kommer från egna oljepannor. Den höga oljekostnaden är en följd av både ökade råoljepriser och ökad beskattning. Vid oljeuppvärmning har kostnaden beräknats till drygt 169 kr/kvm inkl moms (158 kr/kvm år 2003). Oljeuppvärmningsalternativet redovisas inte i figuren nedan.

Figur 1: Kommuner med högst och lägst totalkostnad

Variationerna för exempelvis sophämtningen beror i många fall på hur tätt befolkad kommunen är och om den har stor andel fritidsboende. För VA-verken är kapitalkostnaden dominerande och beräkningsmetodik för kapitalkostnaden tillsammans kundtättheten ger direkt utslag i kostnaderna för verksamheten. Fjärrvärmen är dyrast på de orter där man investerat i nya, mindre värmeverk och de lägsta fjärrvärmekostnaderna uppvisar orter med sedan länge etablerad fjärrvärmeverksamhet. Detta är dock en sanning med modifikation. I många fall är det faktiskt i kommuner, med sedan länge etablerad fjärrvärmeverksamhet, som man har höjt fjärrvärmepriset mest och man ligger på en nivå över medelpriset i Sverige.

En låg totalkostnad för alla nyttigheter är oftast förknippad med låg fjärrvärmekostnad.

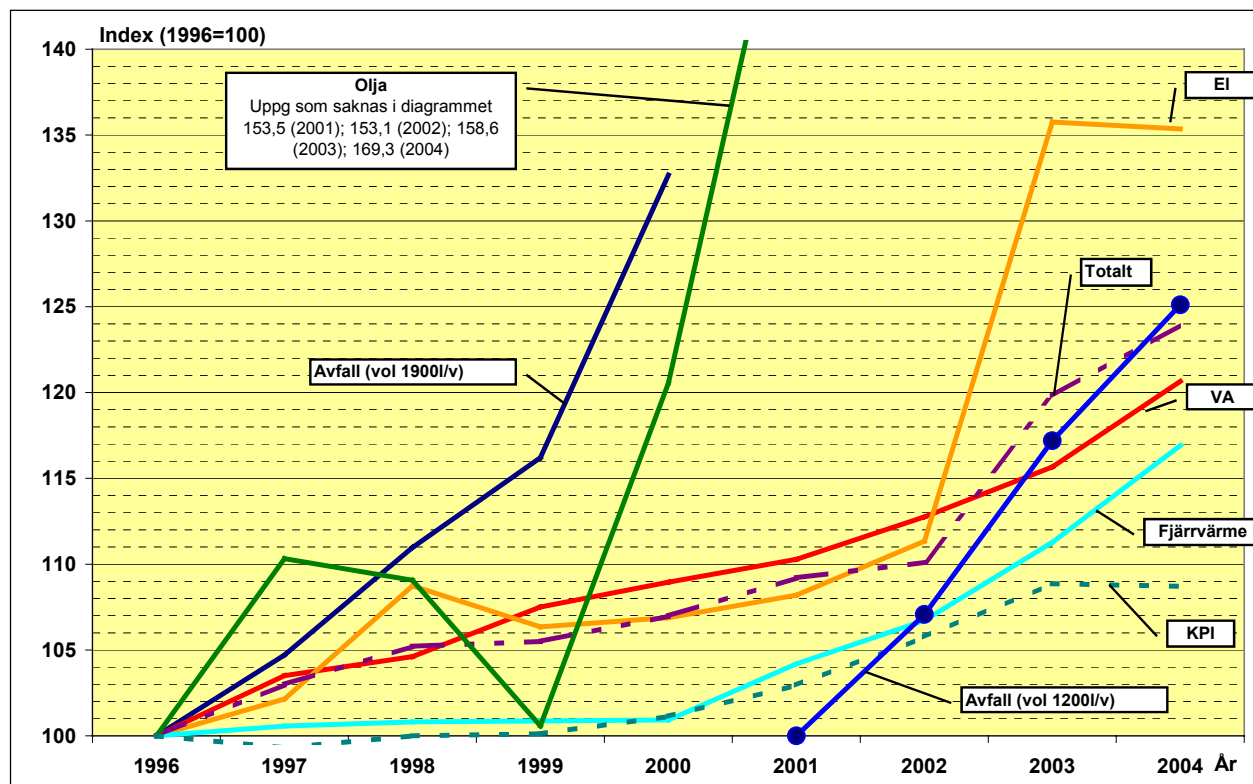
En annan viktig iakttagelse är skillnaden i totalkostnad mellan staden och glesbygden. Skillnaden i medelvärden i kommunklasser efter innevånarantal för fjärrvärmda kommuner kan uppvisa skillnader på närmare 35 kr/kvm. Risken är uppenbar att dessa skillnader kan komma att öka i framtiden. I jämförelse med förra årets undersökning har skillnaderna ökat med ca 5

kr/kvm.

Jämförelse mellan olika taxor kan aldrig bli helt rättvis. Förhoppningsvis kan undersökningar av den här typen ändå fungera som ett lokalt diskussionsunderlag. Skillnader i årliga driftkostnader mellan olika uppvärmningsformer utgör ett viktigt beslutsunderlag för att övergå till en annan uppvärmningsform. Det som avgör valet är dock nästan alltid investerarens bedömning av hur investeringen ska förräntas. Andra viktiga bedömningsfaktorer för en fastighetsägare är miljöegenskaper, bekvämlighet och utrymmeskrav.

Nyttighet	2003 kr/kvm	2004 kr/kvm	Förändring	Kommentar
				<i>Alla uppgifter inkl moms</i>
Avfall	13,8	14,7	+6,3%	Höjningen mellan 2002 och 2003 var +9,5%.
VA	43,0	44,8	+4,3%	Denna förändring är den enskilt största förändringen sedan mätningarna påbörjades 1996 för VA. Förändringen 2003 var +2,6%.
El (total)	68,7	68,5	-0,3%	+21,9% mellan 2002 och 2003 för El (total); varav elhandel +36,0% och elnät +3,7%. I elhandel ingår punktskatt på el och är redovisat som tillsvidareavtal (medelvärde för landets tio största leverantörer).
Varav elhandel	43,4	40,9	-5,8%	
Varav elcert.		1,4		
Varav elnät	25,3	26,2	+3,5%	
Fjärrvärme	112,4	118,0	+5,0%	+4,3% mellan 2002 och 2003.
Alternativ uppvärmning	103,0	89,0	-13,6%	Uppgifterna är hämtade från Energimyndighetens årliga "Värme i Sverige"-rapporter.
Olja	158,6	169,3	+6,8%	+9,6% mellan 2002 och 2003.
KPI	279,8	279,4	-0,1%	Avser marsvärden av KPI (+2,9% mellan 2002 och 2003)

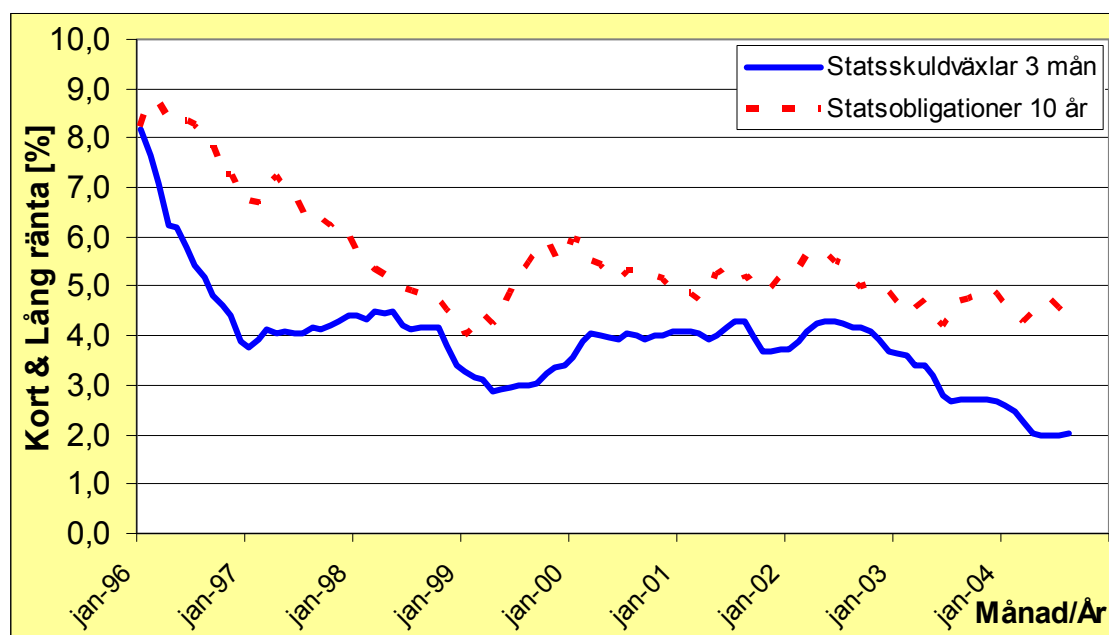
I det följande diagrammet visas utvecklingen för de undersökta nyttigheterna och för konsumentprisindex (KPI) mellan åren 1996 och 2004.

Figur 2: Utvecklingen av undersökta nyttigheter och KPI

Förutom den stabila generella prisutvecklingen speglad av KPI bör noteras att vi idag allt jämt lever i en miljö med historiskt låga räntenivåer, vilket borde ha stor betydelse för kapitaltunga

verksamheter som befinner sig i ett förvaltningsskede. I figuren nedan redovisas utvecklingen av den korta och långa räntan över den studerade tidsperioden 1996-2004. Som synes är den korta räntan endast 25% av ingångsvärdet år 1996 medan den långa räntan är nästan halverad.

Figur 3 Utveckling av Kort och Lång ränta (Källa: SCB)

Det borde således finnas gynnsamma objektiva förutsättningar för en nedåtgående pristrend för de undersökta nyttigheterna. Det är därför inte tillfredsställande att konstatera att prisnivå för t ex VA fortfarande ökar. Ökningstakten för VA har dessutom ökat kraftigt i årets studie. För fjärrvärme och el ser vi också en ökande pristrend. Oljepriset påverkas av det internationella oljepriset och av valutakursförändringar. Fjärrvärmepriset i viss utsträckning, oljepriset och elhandelspriset påverkas av de relativt stora skattehöjningar som kommit till följd av den så kallade gröna skatteväxlingen. Priserna för VA, avfall och elnät är nationellt skapade och nationellt påverkbara, inte minst genom det dominerande inslaget av kommunala huvudmän.

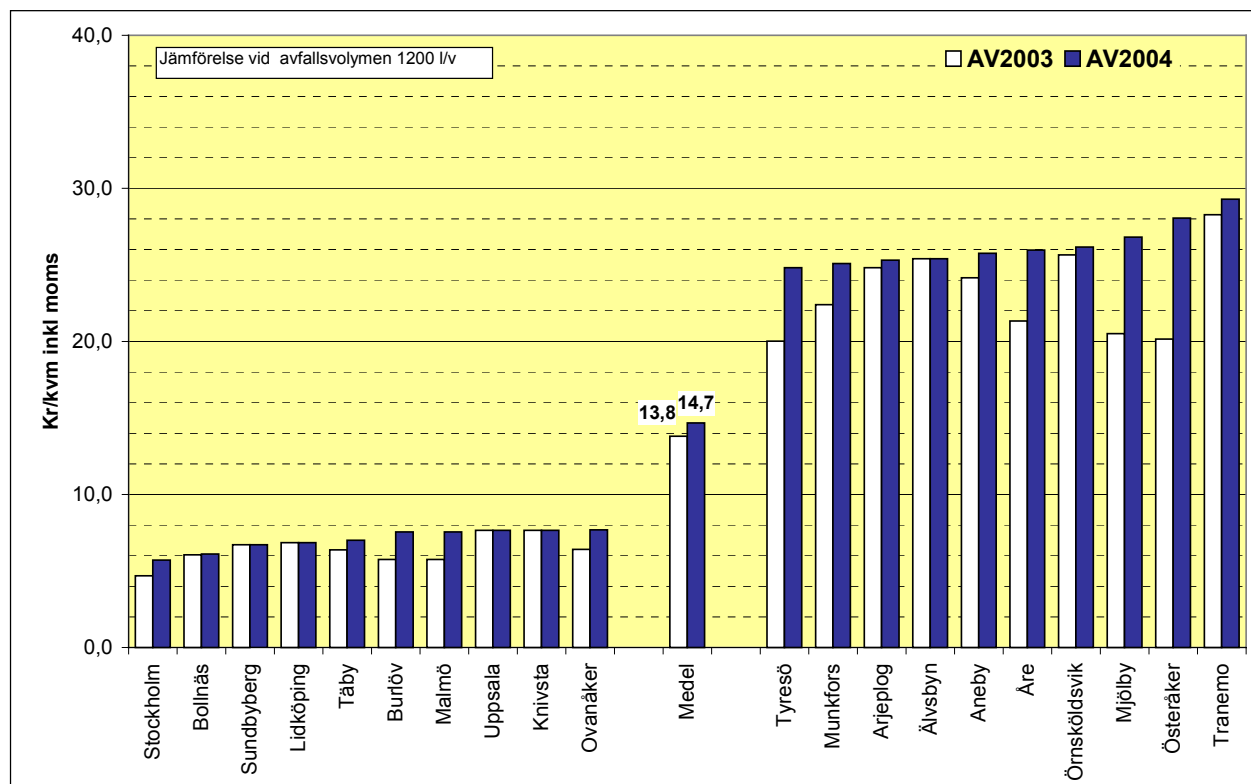
Sammantaget anser Avgiftsgruppen fortfarande att det behövs en betydligt mer ingående debatt och analys över hur man åstadkommer effektivitet för dessa studerade branscher. Detta gäller inte minst förhållandena inom fjärrvärmeområdet.

2. Avfall

Tidigare års redovisningar av kostnaden för att ta hand om avfall har visat på kraftiga variationer mellan kommunerna. Detta är fallet även för 2004 års redovisning. Variationen för avfallskostnaden är fortfarande större än för övriga studerade kostnadsslag. Kommunernas olika lösningar varierar mycket varför det är svårt att få en entydig och enkel redovisning. De flesta kommuner har infört kärthantering och allt fler kommuner jämfört med tidigare undersökning delar upp avfallet i en komposterbar och en brännbar del. Förpackningsåtervinning är väl utbyggd i kommunerna. Detta i kombination med kompostering gör att avfallsmängden att frakta bort från bostaden minskar och ger därmed lägre kostnader för kunderna. Avfallsflödena för hushållsavfall till olika behandlingsformer under föregående år framgår av tabellen nedan. Sedan 2002 har förbränning och biologisk behandling vunnit mark på deponeringens bekostnad.

Behandlingsmetod (hushållsavfall) år 2003 Källa: RVF	Ton	Kg/pers	%
Materialåtervinning	1 313 760	146,4	31,2%
Biologisk behandling	402 785	44,9	9,6%
Deponering	575 000	64,0	13,6%
Förbränning med energiutvinning	1 893 087	210,9	45,0%
Farligt avfall	26 658	3,0	0,6%
Totalt	4 211 290	469,2	

Kommunerna/renhållningsverken har börjat med rutiner för att ta hand om sorterat och miljöfarligt avfall som elektronikskrot och liknande med ökade kostnader som följd. Kommunernas olika sätt att hantera den nya situationen avspeglas i taxorna som ofta ändras kraftigt antingen uppåt eller nedåt. Allt avfall samlas ej heller in vid källan utan fordrar i hög grad hushållens eller fastighetsägarens medverkan.

Figur 4: Kommuner med högsta och lägsta avfallskostnad (vid efterfrågad avfallsvolym på ca 1200 l/vecka)

Diagrammet ovan visar kommuner med lägst och högst avfallskostnader samt medel för undersökningen vilket var 13,8 kr/kvm år 2003 och 14,7 kr/kvm år 2004. Förändringen mellan åren är drygt 6% jämfört med drygt 9% vid föregående undersökning.

Drygt 25% av kommunerna har lämnat uppgifter om alternativ kostnad vilket oftast varit relaterat till mindre insamlad volym. Flertalet kommuner har endast lämnat uppgifter om alternativa kostnader och volymer. Dessa kommuner finns redovisade med sina alternativa kostnader i redovisningen ovan. Deras insamlade avfallsvolym är ca 2/3-delar av den efterfrågade. I Bilaga 2 redovisas även den alternativa kostnaden som kommunerna redovisat.

2.1 Fastighetens förutsättning

För fastigheten i undersökningen gäller följande:

- En fastighet med 15 lägenheter, 1000 kvm boyta och motsvarande 5 st 240 liters säckar (för kärl: 3 st 370 liters kärl eller 2 st 660 liters kärl) med hämtning en gång i veckan.
- Hämtningspoäng mellan 30-50, hämtavstånd 9 m. Inga trappor /dörrar i hämtningsväg.
- Kärlhyra och grovsophämtning skall ingå i avgiften.
- Ingen komprimering.
- Kommuner med uppdelning av avfall i brännbart och organiskt har själva redovisat uppdelningen.

I de flesta kommuner finns något taxealternativ som stämmer överens med de givna förutsättningar. För de kommuner som har 14-dagarshämtning räknas med dubbla säck- eller kärlmängden, 6 st 370-literskärl eller 10 st 240 liters säckar. Vid avgift i kr/kg har fastighetens avfallsvikt varit normerad till ca 4987 kg/år. Underlaget för beräkning av avfallsvikten är hämtad från plockanalyser som genomförts av REFORSK.

Allt fler kommuner tillämpar källsortering med uppdelning i vått och torrt avfall och/eller någon form av kompostering. För att jämföra sådana taxor krävs nya och betydligt mer detaljerade antaganden för att jämföra fastighetens kostnader. I praktiken är detta mycket svårt då kommunerna har så totalt skilda taxekonstruktioner och insamlingsmetoder. En komponent som det visat sig svårt att i praktiken få med i kostnadsbeskrivningen är grovsophämtningen, då den hos många kommuner inte längre erbjuds. Detta visa också svårigheten att få med de olika servicenivåer som faktiskt erbjuds fastighetsägaren beroende på vilken kommun som studeras.

2.2 Framtida krav inom avfallsområdet

Det övergripande målet med avfallshanteringen är att uppfylla miljömålen som syftar till god hälsa och miljö samt resurshushållning. Målet för avfallshanteringen konkretiseras i de nationella miljömålen och innebär dels en strävan att minska avfallsmängden (i synnerhet den deponerade mängden) och dels minska avfallets innehåll av hälso- och miljöfarliga ämnen.

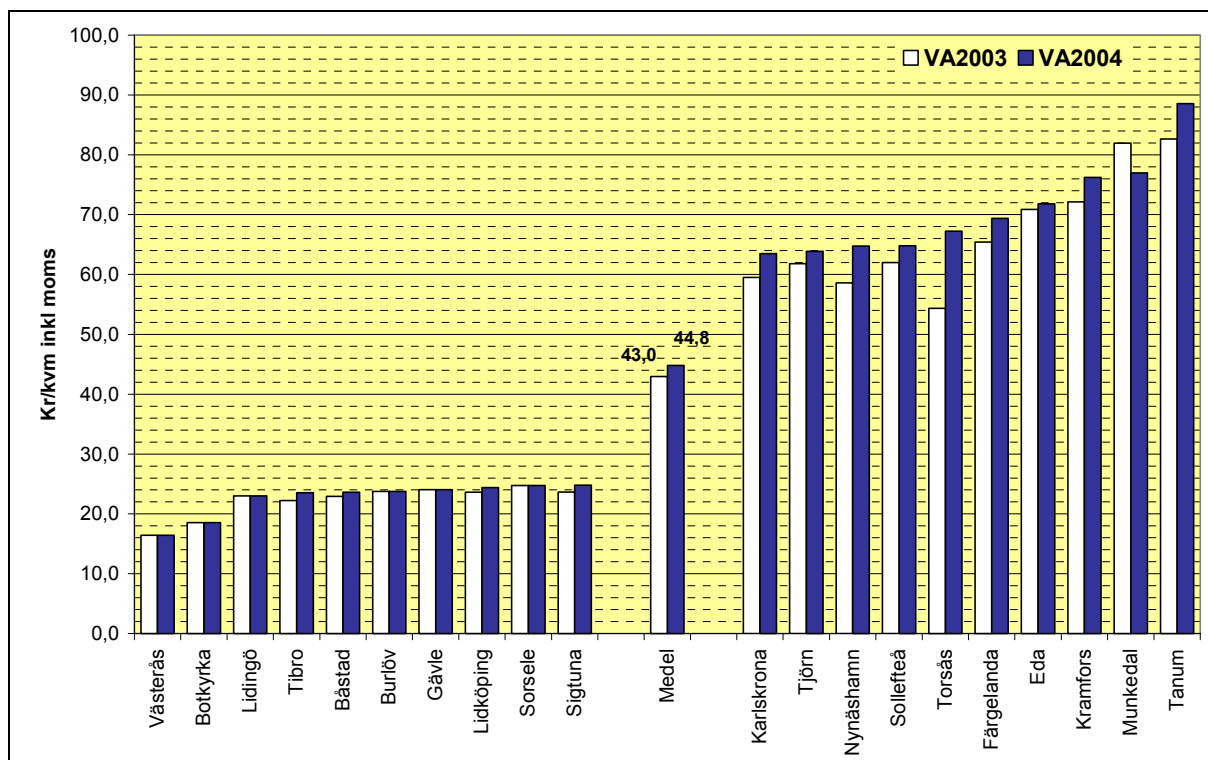
För att åstadkomma detta har ett antal styrmedel beslutats:

- 2005 - Deponeringsförbud för organiskt avfall
 - Svenskt miljömål: total mängd deponerat avfall ska minskas med minst 50 procent jämfört med 1994. (Uppfyllt för hushållsavfall enligt statistiken redan under 2003.)
- 2008 - Samtliga aktiva deponier ska följa alla regler i förordningen om deponering av avfall.
- 2010 - Nationellt mål om 35 procent av matavfall till biologisk återvinning.
- 2025 - Avfallsmängderna från ny- och tillbyggnad till deponi ska minskas med 90 procent jämfört med 1994 års nivå.

3. Vatten och avlopp

Taxorna för vatten och avlopp förändras inte i sin uppbyggnad på samma sätt som avfallstaxorna. VA-systemet är inte lika lätt att förändra och ger en stabilare struktur.

Taxornas konstruktion skiljer sig något från kommun till kommun. I stort sett alla kommuner har en fast avgift och en avgift per kubikmeter förbrukat vatten. Till detta kommer i en del fall lägenhetsavgift och/eller mätaravgift. En del kommuner har en dominerande fast del medan de flesta har en låg fast del och en hög rörlig avgift. Vissa kommuner tar också ut en avgift baserad på tomtyta.

Figur 5: Kommuner med högsta och lägsta VA-taxor

Diagrammet ovan visar kommuner med lägst och högst VA-taxor samt medel för undersökningen vilket var 43,0 kr/kvm år 2003 och 44,8 kr/kvm år 2004. I bilaga 1 finns samtliga uppgifter redovisade.

Medelvärde har stigit med 4,3 % mellan åren 2003 och 2004. Ökningen är betydligt större än föregående år (2,6 % mellan 2002 och 2003). Större städer har högre kundtätthet och får därmed lättare att hålla nere sina taxor. De kommuner som ligger i topp har som regel lägenhetsavgifter i taxan. VA-avgiften har i många fall en indexkoppling. Denna fråga ställs inte i denna undersökning men framgår av Svenskt Vattens egen statistik för småhus. Det visar sig att ca 1/4-del av landets kommuner har en indexreglerad bruksavgift. I diagrammet ovan har ingen hänsyn tagits till hur stor del av kostnaden som finansieras genom skatter respektive avgifter.

Svenskt Vatten som är branschorgan för de svenska VA-verken bedriver egen forskning via VA-Forsk. I en studie av Anders Lingsten ("Varför är Tibro så billig och Tanum så dyr?", VA-Forsk rapport nr 22, 2003) har en granskning av varför det skiljer sig så mycket mellan olika VA-företags taxor gjorts. I studien har man koncentrerat sig på två kommuner.

Inledningsvis konstateras att VA-verksamheten i Sverige är ett så kallat naturligt monopol. Detta innebär att huvudmannen själv är suverän att bestämma sin egen taxa. Taxan bestäms uppåt av VA-lagen som anger att intäkterna för verksamheten ej får överstiga nödvändiga kostnader. (Självkostnadsprincipen).

VA-kostnaden för det så kallade typhus A (villa) i Tanums kommun är drygt 4 ggr högre än samma hus i Tibro kommun. Kommunerna tillhör samma län och har ungefär lika många invånare. Målsättningen med detta projekt är att analysera va-verksamheterna i Tibro och Tanums kommuner och med denna analys som grund förklara de stora skillnaderna.

Resultatet av analysen är i korthet följande:

- Skillnaden i kostnad eller taxa är drygt 4 ggr. Denna stora skillnad beror till c:a 50 % på olikheter i den ekonomiska redovisningen. Framförallt är metoden för kapitalkostnadsberäkning viktig, men även sättet att påverka kapitalbasen genom behandling av exploateringsinvesteringar, förnyelseinvesteringar och andra s.k. ”gråzonsinvesteringar”.
- C:a 40 % av skillnaden beror på strukturella skillnader. Här kan bara nämnas att Tanum har 22 verksamhetsområden för vatten och avlopp medan Tibro har endast 3 st. Trots detta har Tanum endast 59 % av befolkningen ansluten medan i Tibro jämförande siffra är 89 %. Tanums kommun är kuperad med mycket berg i dagen och lerjordar. Tibro är ganska platt och har mycket sandiga jordar utan berg i dagen.
- De sista 10 % av skillnaden beror på olika företagskultur, framförallt tidigare, där Tibro mycket tidigt anammade tanken om va-verket som en resultatenhet med hög grad av affärsmässighet.

I VA-forskstudien redovisas också förhållandena för anläggningsavgifter separat. Kommentarna till dessa är det i allmänhet inom va-verksamheten ofta varit så att kommuner med låg bruksavgift som betalas årligen har en hög anläggningsavgift som engångsbetalas i samband med byggnation. Av redovisningen framgår att små Norrlandskommuner har de lägsta anläggningsavgifterna förmodligen för att locka nybyggare. De högsta finns i storstadsområden med höga exploateringskostnader och hög självfinansieringsgrad såsom i skärgårdskommuner.

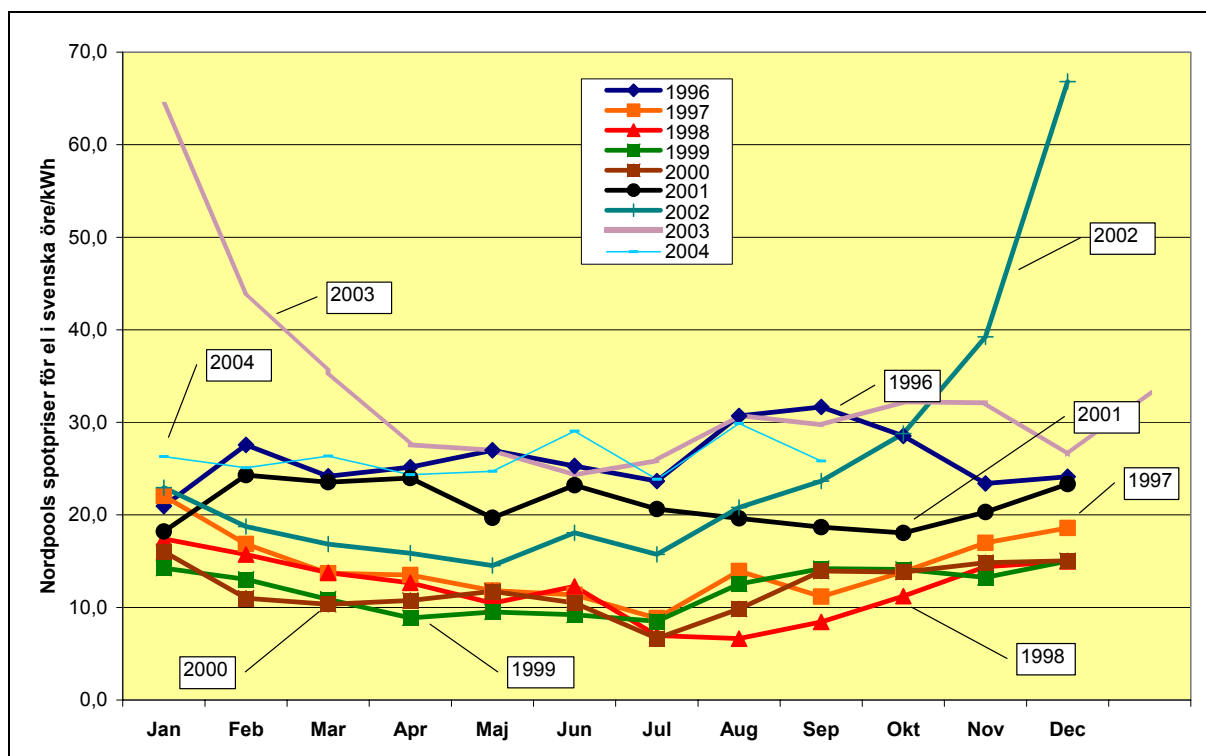
Ingen hänsyn har heller tagits till anläggningsavgifterna. VA-verksamheten är avgiftsfinansierad i olika hög grad. Av redovisningen från 2002 kan konstateras att ca 100 kommuner i olika grad också finansierar sin VA-verksamhet via den kommunala skatten. För 14% (ca 40 kommuner) är finansieringen över skattesedeln mer än 10%. Större kommuner har ofta 100% kostnadstäckning.

Detta påverkar naturligtvis jämförelsen mellan kommunernas taxa. Ingen justering har emellertid gjorts.

4. El

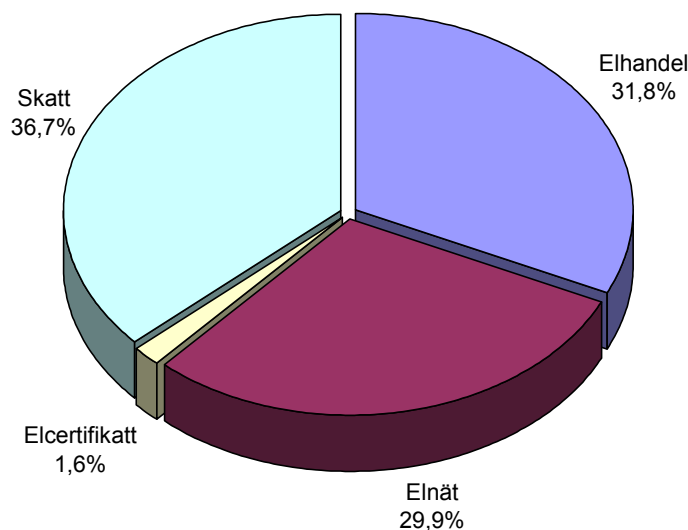
4.1 Prisanalyser

Den fria elmarknaden är nu inne på sitt 9:e år. År 1996, som var första året med fri elmarknad, kunde vi konstatera höga priser på kraftbörsen till följd av torrårsförhållanden. De följande fem åren 1997-2001 har elpriserna varit utsatta för en mycket stark prispress, främst beroende på god vattenkrafttillgång. Under vintern 2002/2003 steg elpriserna beroende på väsentligt sämre vattentillgång men också beroende på att elkonsumtionen i det nordiska systemet stigit sedan avregleringen startade. En ytterligare omständighet är att elproducenterna alltmer lärt sig den fria elmarknadens funktionssätt och där igenom även anpassa produktionen mer tydligt till efterfrågan. Under år 2004 finns fortfarande en brist i vattentillgångar jämfört med normalår. Detta avspeglar sig i spotpriserna under första halvan av år 2004, där spotprisernas månadsmedelvärden legat i intervallet 24–30 öre/kWh. Under september månad 2004 har en påfyllning av vattenmagasinen lett till att spotpriset vänt nedåt. Elpriserna på NordPools s.k. spotmarknad (svenskt prisområde) illustreras i följande figur i form av månadsmedelvärden för resp. år. Priserna redovisas exkl. energiskatt och moms.

Figur 6: Medelpriser för månader på NordPools spotmarknad redovisade för åren 1996-2004 (Källa: Nordpool)

Den totala elkostnaden som redovisas i studien består av tre olika komponenter: nätavgift, elpris och skatt. Lägenheten i studien har en årsförbrukning på 2.300 kWh. Vi har vidare förutsatt att elpriset handlats upp i konkurrens antingen genom att teckna 1-årsavtal med befintlig elleverantör eller genom att byta elleverantör. Baserat på år 2004 års medelvärden fås följande förhållanden mellan de tre priskomponenterna:

Den totala elkostnaden för detta exempel är 3.311 kr. Som synes är skatterna den största kostnadsposten i det totala elpriset för de flesta hushållen. Den utgörs av elskatten på energi (konsumtionsskatt) samt moms på alla kostnadselement. I vissa norrlandskommuner är elskatten på energi lägre, 18,1 öre/kWh exkl. moms i stället för 24,1 öre/kWh exkl. moms, vilket sänker den totala elkostnaden med 173 kr.

4.2 Prisinformation - datainsamling

Eftersom undersökningen avser ett flerbostadshus har den dominerande tätortsdistributören valts då flera nätföretag förekommer. Fastighetens elförbrukning delas upp i fastighetsel och hushållsel. Elföretagens mest förmånliga tariffer, vilket oftast är en s.k. enkeltariff, har använts. Förbrukningar och övriga förutsättningar framgår av avsnittet "Förutsättningar" ovan.

4.3 Redovisning av priser

I det följande redovisar vi både elpriser för de tio största elhandelsföretagen och nätavgifter för samtliga kommuner och därmed förknippade nätföretag. Den totala elkostnaden inklusive moms redovisas kommunvis och uttrycks i kronor per kvadratmeter.

4.3.1 Elpriser (konkurrensutsatt del)

Med en timfärs spotmarknad och fastprisavtal som ibland justeras varje månad har vi i likhet med tidigare år valt att beskriva elmarknaden och elpriset för de tio största aktörerna vid halvårsskiftet år 2004. De flesta elleverantörerna erbjuder 1-, 2 resp 3 – åriga avtalspriser. Priserna är rullande månadsvis, vilket innebär att ett 1-årigt elavtal i princip kan byta prisnivå varje månad under hela året. För att få en jämförelse med de största företagen har vi också i år studerat några av de elhandelsbolag som gjort sig kända som konkurrenskraftiga "outsiders". I jämförelsen har tagits med ett exempel på "outsider" i form av Storuman Energi AB. Det ägs till lika delar av Storuman Kommun (ca 7 000 invånare) och norska HelgelandsKraft AS, Norge och har under några år visat god konkurrenskraft.

De tio förstnämnda elhandelsbolagen som nedan studerats, svarar för över 90 % av den svenska elförsäljningen. Samtliga elpriser har inhämtats via företagens hemsidor under juni månad 2004. För att få en rättvisande bild avser sammanställningen nedan prisläget halvårsskiftet år 2004 för samtliga redovisade elhandelsföretag. Undersökningen har valt att studera prisläget för lägenhetskunden i vårt typhus (2.300 kWh per år):

1. Elpriset för ”avtalslös” kund (*tillsvidarepris*), dvs. de kunder som inte aktivt valt annan avtalsform med befintlig elleverantör eller ej har bytt elleverantör faktureras ett pris som elleverantören med iakttagande av varseltider kan ändra när som helst under ett leveransår. Elleveranser med tillsvidarepriser är fortfarande den vanligaste affärssuppgörelsen mellan elleverantörer och svenska elkunder.
2. Elpriset för *ett 1-årigt avtal* tecknat i juni månad år 2004. Det finns både 2-åriga och 3-åriga avtalserbjudande men vi har valt att fokusera på 1-årsavtalet.

Tabell 1: Elhandelsföretag halvårsskiftet år 2004, exkl. elskatt och moms

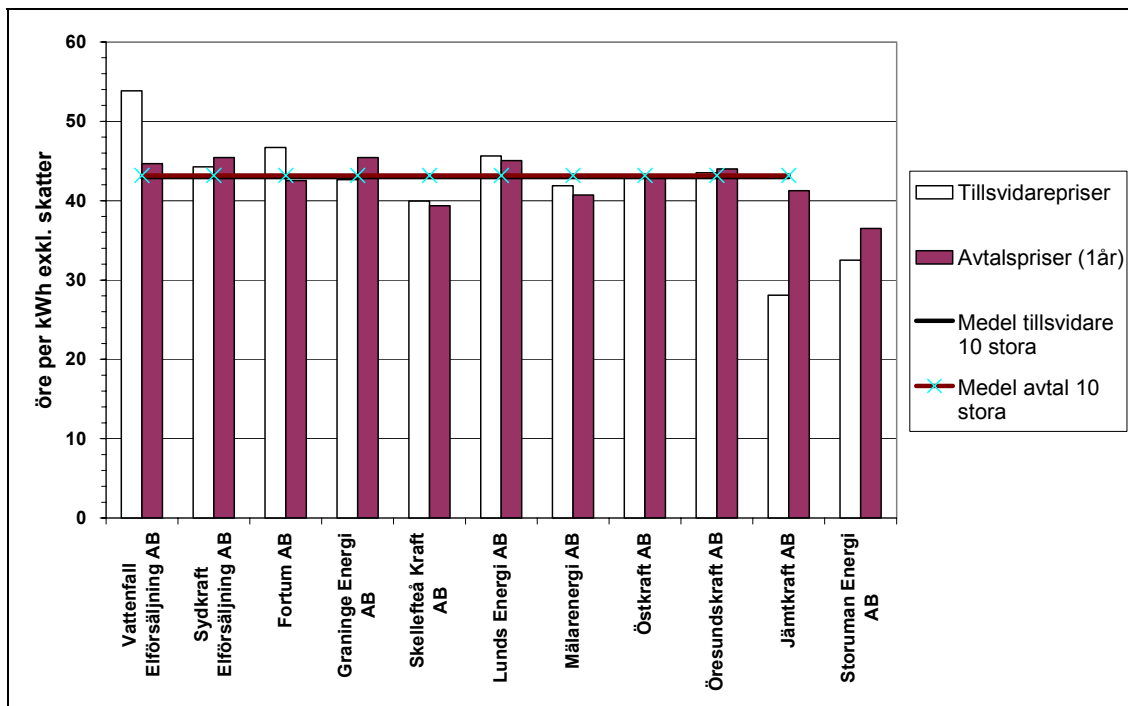
Elhandelsbolag	Elcertifikat	Tillsvidarepris		Avtalspris 1-år (tecknat juni 2003)	
	öre/kWh	Fast avgift Kr/år	Rörlig avgift öre/kWh	Fast avgift Kr/år	Rörlig avgift öre/kWh
Vattenfall Elförsäljning AB	2,20	316,8 (316,8)	43,6 (49,6)	240 (240)	37,5 (34,5)
Sydkraft Elförsäljning AB	2,30	240 (240)	36,5 (49,5)	240 (240)	36,0 (33,5)
Fortum AB	2,20	300 (300)	37,0 (49,8)	200 (240)	36,4 (33,9)
Gräninge Energi AB	2,30	190 (190)	36,5 (42,0)	292 (200)	36,0 (32,5)
Skellefteå Kraft AB	2,30	60 (0)	38,0 (41,0)	144 (96)	34,7 (33,2)
Lunds Energi AB*	2,24	252 (204)	37,5 (43,8)	252 (240)	36,9 (32,0)
Mälarenergi AB	2,17	120 (120)	38,0 (38,0)	180 (180)	34,9 (33,0)
Östkraft AB	2,32	188 (188)	37,0 (42,0)	240 (240)	35,5 (33,5)
Öresundskraft AB	2,50	232 (192)	36,0 (39,1)	192 (192)	33,6 (33,6)
Jämtkraft AB	2,10	80 (80)	25,5 (29,5)	200 (120)	34,8 (32,0)
Storuman Energi AB**	2,40	0 (0)	32,5 (34,9)	0 (0)	36,5 (32,5)

Anm:

* 2003 års avgifter avser Elbolaget i Norden AB.

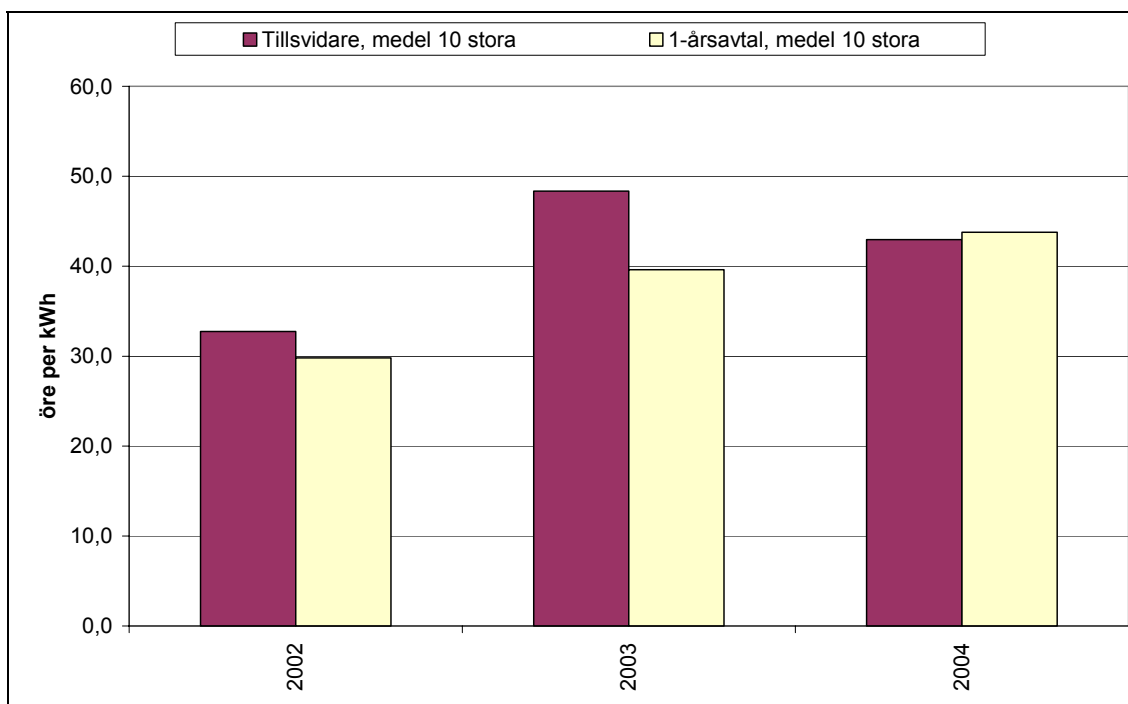
** Storuman tar en aviseringsavgift på 15 kr per faktura inkl moms om man inte har e-faktura eller à-conto med autogiro samt en uppläggningsavgift på 125 kr inkl. moms.

Siffrorna inom parantes avser motsvarande uppgifter vid halvårsskiftet år 2003. Noterbart är också att Jämtkrafts tillsvidarepris erbjuds enbart inom företagets koncessionsområde. Tabellinformationen, som avser elhandelspris för både hushållsel och fastighetsel, har åskådliggjorts i nedanstående diagram:

Figur 7: Tillsvidarepriser och avtalspriser (1år) för elhandelsföretag vid halvårsskiftet år 2004 för typfastigheten

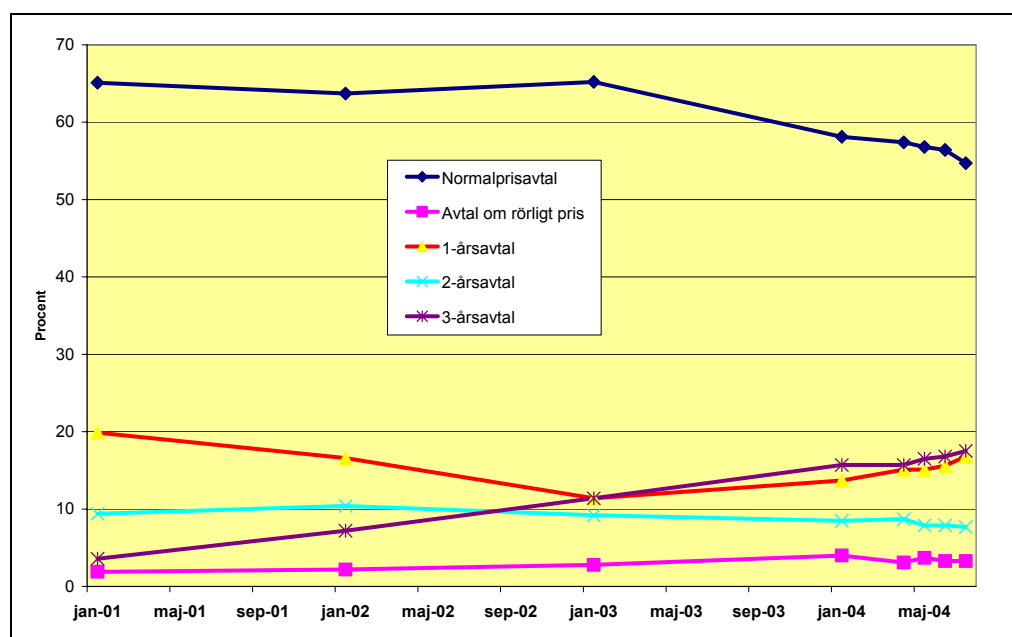
Medelvärde av tillsvidarepriserna för de tio största företagen juni år 2004 var 43,0 öre/kWh exkl. elskatt och moms. Motsvarande medelvärden för år 2003 var ca 48,3 öre/kWh, dvs. en minskning med ca 9 %. Medelpriset för 1-årsavtal som vid halvårsskiftet 2004 var 43,8 öre/kWh exkl. elskatt och moms. Motsvarande avtalspris för år 2003 var 39,6 öre/kWh, dvs. avtalspriserna har i medeltal ökat med ca 11 %.

Figur 8 Medelvärden av tillsvidarepriser och 1-årsavtal för de 10 största elhandelsföretagen år 2002, 2003 och 2004 mätt vid halvårsskiftet

Vi noterar ur figuren att prisnivåerna vid mättidpunkten för tillsvidarekunder och avtalskunder (1 år) har i medeltal utjämnats.

SCB har statistik för hur avtalsformerna fördelas i antal elkunder per avtalsform. I nedanstående diagram finns en utveckling från år 2001 till våren 2004. Mätningarna visar att allt fler kunder överger tillsvidarepriserna för fasta avtal. Tendensen är också tydlig att 3-årsavtalen har haft en stadig tillväxt. Tydligen uppskattar elkunderna att kunna ha kontroll över sina elkunder över en längre horisont än att följa med i tillsvidareavtalens prissvängningar relaterade till den nordiska elhandelsbörsen NordPool.

Figur 9: Avtalsformer för slutkunder 2001-2004, Källa: SCB

Vi ska också komma ihåg att en överväldigande majoritet av lägenhetskunderna i Sverige just har tillsvidareavtal som kontraktsform. Vi kan utgå ifrån att villakunderna är ett väsentligt mer aktivt kundsegment vad avser byte av elleverantör, jämfört med lägenhetskunderna som fortfarande i hög utsträckning har tillsvidareavtal. Det finns ett företag, Jämtkraft, som mycket tydligt premierar sina trogna hemmakunder (lägenhetskunder som ej byter). Det finns ytterligare exempel i form av ett lokalt elföretag, Herrljuga Elektriska, som valt att ge ett lågt tillsvidarepris till sina ”hemmamarknadskunder”.

Vi har i tidigare års avgiftsstudier fört en ”kampanj” mot tillsvidareavtalens prissättning som har inneburit höga riskpåslag för tillsvidarekunder. Vi ser nu ett, som vi hoppas, trendbrott så tillvida att nivåerna för tillsvidareavtalen ligger i stort sett lika med ettårsavtalen. Om detta är en varaktig förändring av prissättningsfilosofin är det ett välkommet fenomen, som är till gagn för de stora grupper av kunder som finns i flerbostadshusen.

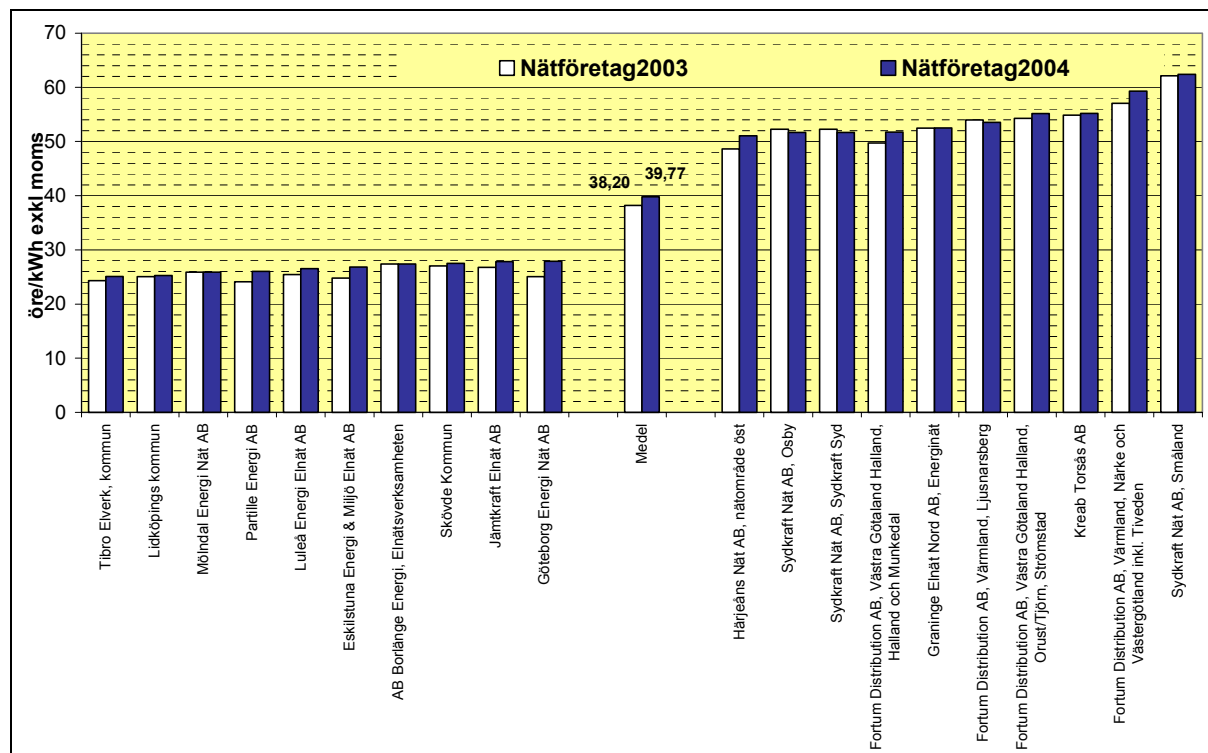
4.3.2 Nätavgifter

På motsvarande sätt som för elpriser har en jämförelse gjorts för nätavgifter. Sedan år 2001 har abonnemanget för fastigheten ”nedsäkrats” från tidigare 63 A till 35 A. Endast nätföretag som utgör dominerande nätföretag inom någon kommun har tagits med. Samma redovisningsform gjordes i föregående års redovisning. I årets studie har för fastighetsabonnemanget används uppgifterna för 35 A jordbruk, eftersom det är dessa uppgifter som funnits historiskt underlättar det den årsvisa jämförelsen. För år 2004 har Energimyndigheten börjat samlat in

nätavgifter för ett ”vanligt” 35 A abonnemang. Endast där det saknas uppgifter för 35 A jordbruk har vi använt dessa senare uppgifter. Nästa års avgiftsrapport kan med fördel använda uppgifterna för ett ”vanligt” 35 A abonnemang.

När det gäller storleken på nätavgifter så är företagens distributionsförhållanden en viktig parameter. Det betyder att nätföretag med få kunder per ledningskilometer (landsbygdsdistribution) har en högre naturlig nätkostnad än nätföretag med många kunder per ledningskilometer (tätortsdistribution).

De ”fysiska förutsättningarna” är dock långtifrån den enda förklaringen till den relativt stora prisskillnaden mellan nätägarna.

Figur 10: Nätavgifter företagsvis (10 lägsta, medel, 10 högsta)

Inte oväntat är det företag med stort inslag av glesbygd som har de högsta nätavgifterna och nätföretagen med lokalnät i tätorter som har de lägsta nätavgifterna.

Skillnaden mellan billigaste och dyraste nätföretag för typfastigheten blir enligt grafiken ovan mycket hög. Göteborgs Energi Nät AB har ett nätpris på ca 25 öre/kWh medan Sydkraft Nät AB, Småland (som övertagit det elnät som tidigare innehades av Fortum Distribution AB) för sin landsbygdsdistribution i östra Småland fakturerar drygt 62 öre/kWh, eller en prisnivå som är 2,5 ggr så hög.

Vi kan också konstatera att höjningarna av nätavgifterna i de tio största kommunerna i några fall är klart över medelvärdet. Sydkraft AB, Norrköping har höjt sina nätavgifter med ca 17 % för vårt typhus mellan första halvåret 2003 till motsvarande tidsperiod år 2004. Dessutom, efter den tidpunkt vi jämför, har fr.om. 1 juli 2004 nätavgiften i Norrköping höjts ytterligare ca 9 %.

Den genomsnittliga ökningen av nätkostnader för kommunerna mellan åren 2002 till år 2004 är 7,5 %. Som jämförelse kan nämnas att det vanliga KPI har ökat 2,8 % under samma period räknat på marsvärden resp. år. Såsom framgår av figur 3, avsnitt 1 Sammanfattning, har också både den korta och långa räntan minskat markant under denna tidsperiod.

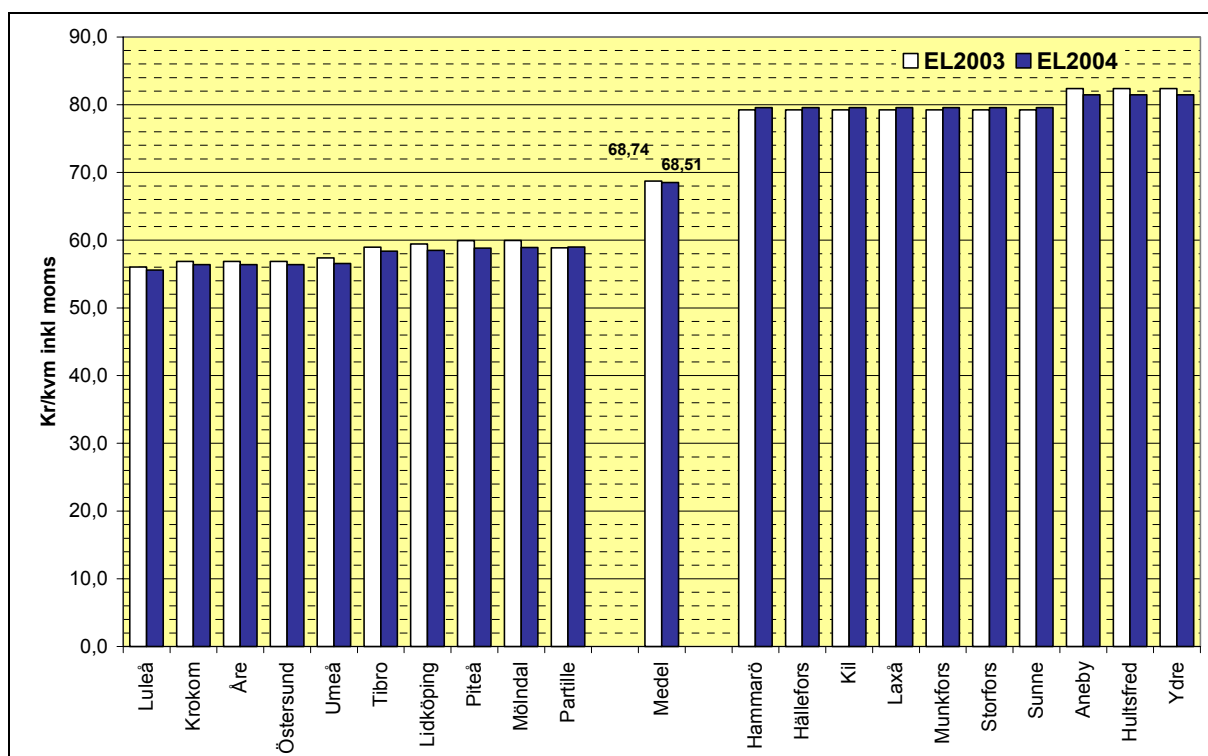
Från kundsynpunkt har det varit en anmärkningsvärd och oroande ökning av nätavgifterna under de två senaste åren. Ur ett kundperspektiv upplevs inte att service eller leveranssäkerhet har höjts nämnvärt på denna korta period. Den slutsats Avgiftsgruppen måste dra är att avkastningen har höjts i företagen. Avgiftsgruppen kommer att ta initiativ till att fokusera på en samhällsdebatt omkring hur höga avkastningskrav samhälle och kunder kan tolerera från en renodlad monopolverksamhet, där det finns såväl statliga, kommunala som privata företag.

Energimyndigheten övergår nu till en ny typ av övervakningsmetod, den s.k. nätnytto-modellen. Avgiftsgruppen kommer noga att fortsätta följa utvecklingen av nätavgifter i förhoppningen att denna nya metod kan bli ett effektivare instrument än den metod som hittills använts.

4.3.3 Sammanlagda elkostnader inklusive skatter

Här redovisas den totala elkostnaden för vårt typhus. I den totala elkostnaden ingår elpris, nätavgift, punktskatter och moms. De flesta av landets kommuner hade under första halvåret 2004 en punktskatt (konsumtionsskatt) på 24,1 öre/kWh exkl. moms. Vissa norrlands-kommuner har en punktskatt på 18,1 öre/kWh. På alla avgiftselement, alltså även på punktskatten, tillkommer moms med 25%.

Vi vill ånyo understryka att det inlagda elpriset utgör medelpriset av tillsvidarepriset för landets största elhandelsbolag vid halvårsskiftet år 2004. De största elhandelsbolagen är, som tidigare nämnts, elleverantörer till minst 90 % av landets elkunder.

Figur 11: Totala elkostnaden kommunvis (10 lägsta, medel, 10 högsta)

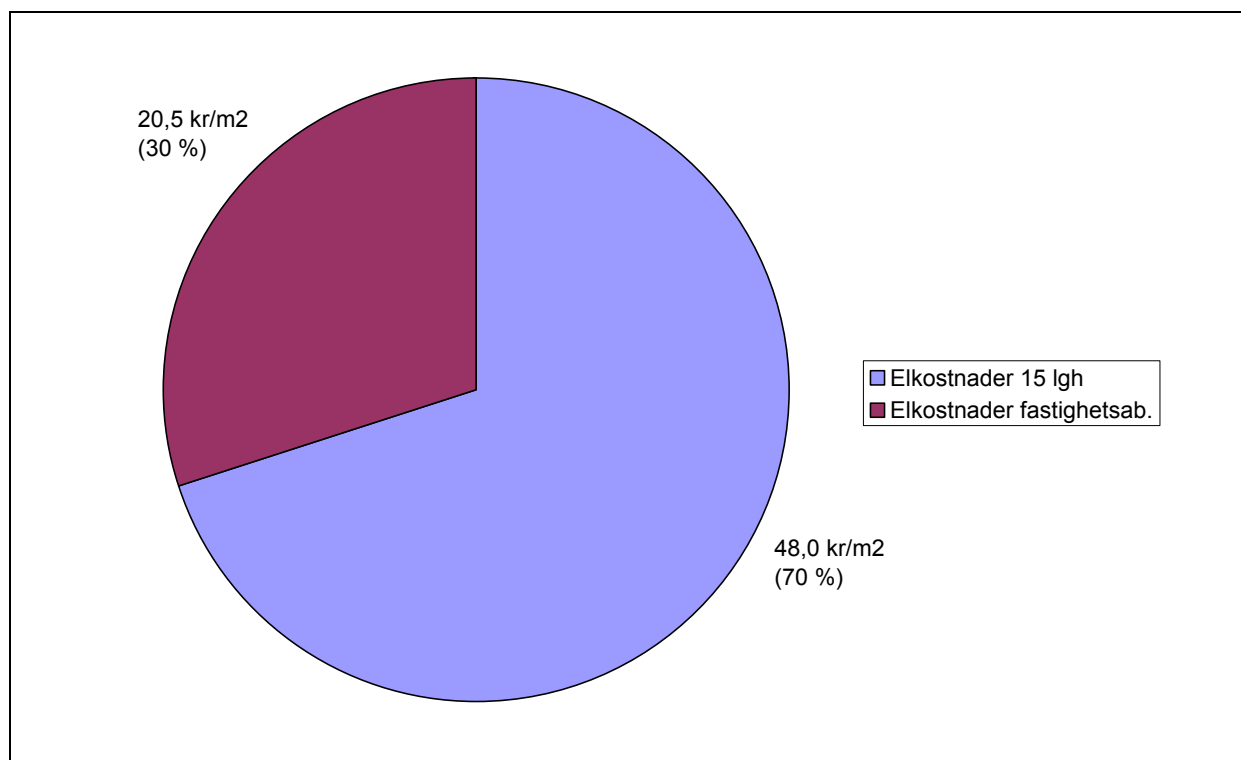
Diagrammet ovan visar kommuner med lägst och högst total elkostnad samt medel för undersökningen vilket var 68,51 kr/kvm år 2004 jämfört med 68,74 kr/kvm för år 2003, vilket alltså i stort sett innebär oförändrad nivå jämfört med år 2003. Den totala kostnaden innehåller flera faktorer som haft olika utveckling mellan åren enligt följande:

- Sänkta elhandelspriser mellan åren 2003-2004
- Ökade elnätsavgifter
- Ökad elskatter
- I 2004 års uppgifter har inräknats en genomsnittlig avgift för elcertifikat på 2,32 öre/kWh exkl. moms

Elkostnaden har, liksom för övriga nyttigheter, uttryckts i kronor per kvadratmeter inkl. moms.

Flera kommuner har samma nätföretag ibland de tio högsta kommunerna och därmed samma totala elkostnad, varför den inbördes ordningen mellan kommuner med samma elkostnad är slumpmässig. Likaså har kommunerna Eda, Forshaga, Grums, Gullspång och Hagfors samma totala elkostnad som Hammarö i diagrammet ovan. Det kan också noteras att flera norrlands-kommuner har av tradition låga elpriser. Dessutom betalar flera norrlandskommuner en lägre punktskatt på el vilket motsvarar 3,7 kr/kvm.

När det gäller fördelningen av elkostnaden i typfastigheten illustreras det av följande figur, som återspeglar medelvärdets fördelning:

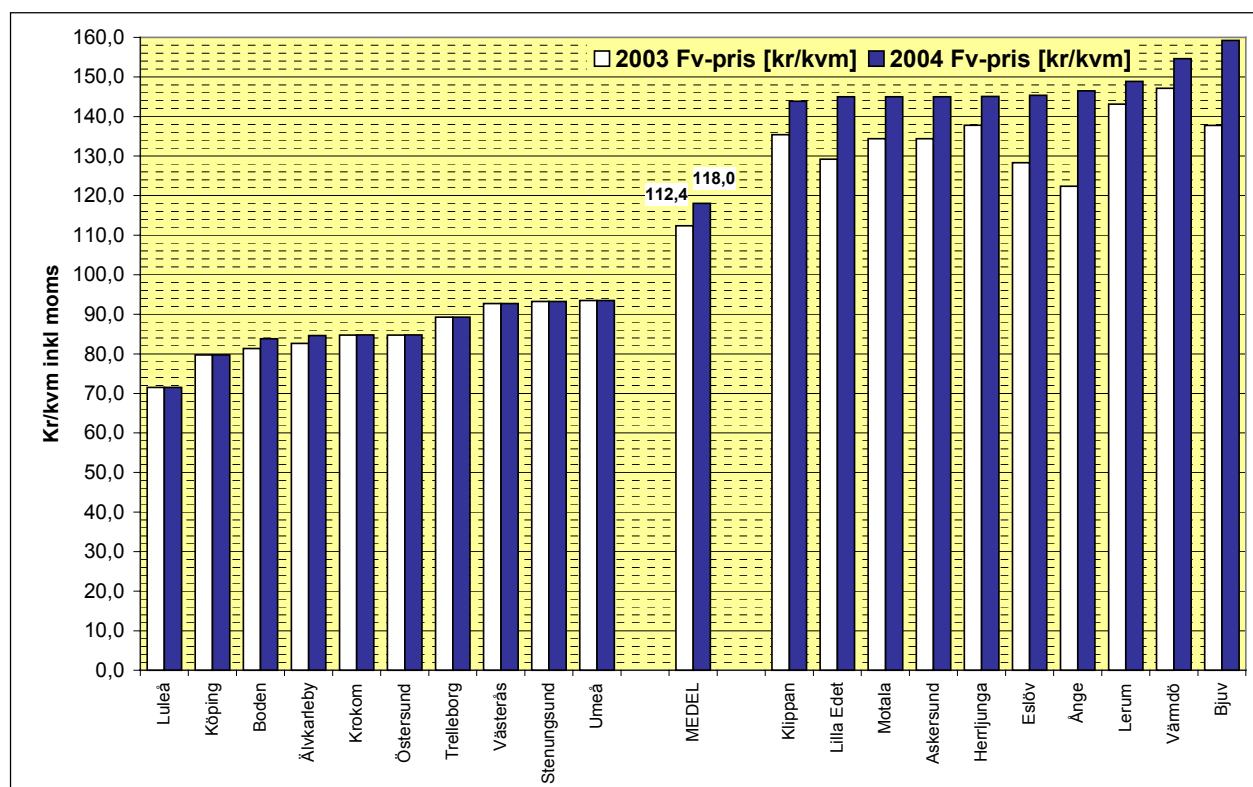

Figur 12: Fördelning av den totala elkostnaden mellan de femton lägenheterna och fastighetsabonnemanget för medelvärdet i undersökningen

5. Fjärrvärme

Fjärrvärmen har byggts ut kraftigt under den studerade tidsperioden och är den dominerande uppvärmningsformen i flera tätorter. I årets undersökning är det 232 kommuner av totalt 290 där fjärrvärme har ansetts utgöra den dominerande uppvärmningsformen för flerbostadshus i centralorten.

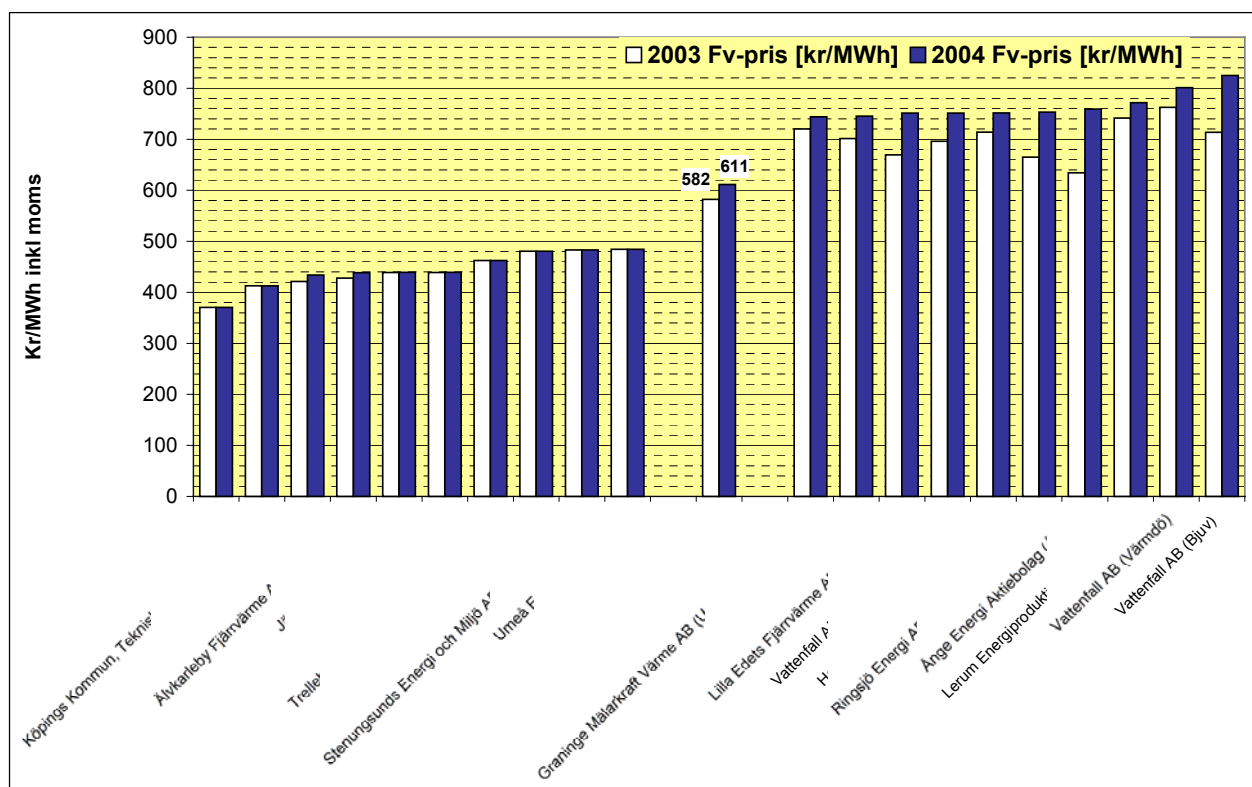
I diagrammet nedan redovisas kommuner med lägst och högst fjärrvärmekostnad och medel för undersökningen vilket var 118,0 kr/kvm år 2004 jämfört med 112,4 kr/kvm för år 2003, dvs. en ökning av priset med ca 5% jämfört med 4,3% vid föregående undersökning. I bilaga 1 finns samtliga uppgifter redovisade. I bilaga 2 finns samma siffror omräknade till kr/MWh.

Figur 13: Kommuner med högst och lägst fjärrvärmekostnad

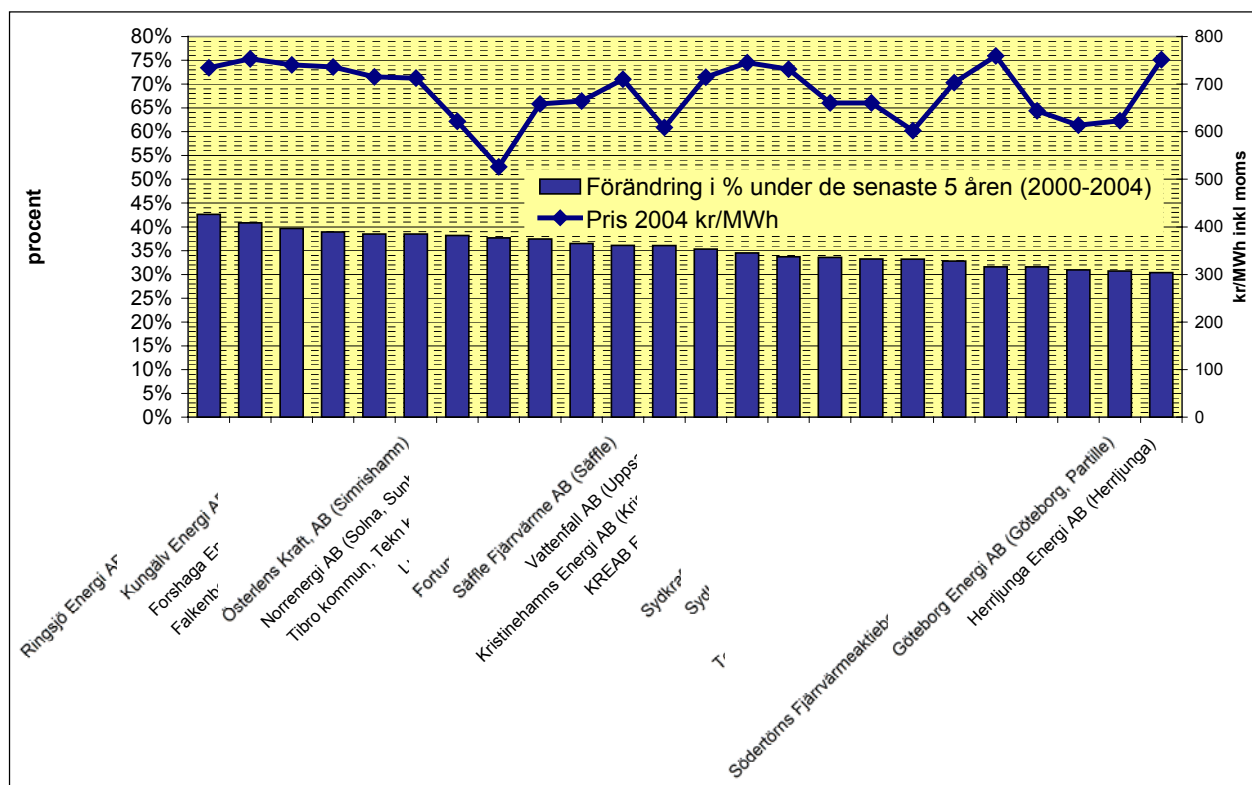
Undersökningen visar även i år stora skillnader i fjärrvärmekostnader. De lägsta kostnaderna finns i etablerade "fjärrvärmestäder" som byggt ut sina nät under lång tid. Större städer har också fördelen av högre kundtätthet jämfört med mindre orter. De högsta kostnaderna finns i mindre kommuner som byggt ut fjärrvärme under de senaste 10-15 åren. I dessa senare kommuner har ibland fjärrvärmenäten en begränsad omfattning. Värmekostnaden och därmed totalkostnaden blir då representativ endast för vissa flerbostadsfastigheter i tätorten.

I nedanstående diagram har istället fokus satts på fjärrvärmeföretagen. Liksom i övriga diagram har askådliggjorts de tio med lägst priser, medelvärdet av alla företagen samt de tio företag som uppvisar de högsta fjärrvärmepriserna. Bland de tio lägsta har det knappt skett någon förändring av fjärrvärmepriserna jämfört med år 2003. Bland de tio högsta har det dock skett stora förändringar mellan de två åren. Ökningen beror oftast på att det finns en koppling till oljepris i taxan.

Figur 14: Företag med högst och lägst fjärrvärmepriser

I föregående års undersökning redovisades de företag som höjt sina priser med mer än 25 % under den senaste femårsperioden (1999-2003). Dessa företag var 19 till antalet. I årets redovisning är det hela 45 fjärrvärmeföretag som höjt priset med över 25% över den studerade femårsperioden (2000-2004).

Figur 15: Fjärrvärmeföretag med minst 30 % höjning under 5 års-perioden 2000-2004.

De flesta av dessa företag har ett fjärrvärmepris som är högre än medelvärdet för riket. Det får ändå betecknas som anmärkningsvärt att hela 20% av landets fjärrvärmekommuner har genomgått en prisökning på minst 25% under den senaste femårsperioden. I figuren ovan redovisas de fjärrvärmeföretag där priset ökat med mer än 30% under den studerade femårsperioden (2000-2004).

Det företag med den högsta höjningarna återfinns inom Fortum Värme-koncernen. Det utvalda typhuset är i regel mindre än genomsnittsfastigheten för många större fjärrvärmerörelser. Detta är t ex fallet för Fortum Värmes verksamhet i Stockholm. Det betyder att det genomsnittliga priset för fjärrvärmerörelsen oftast ligger något lägre. Medelpriset i denna studie är baserat på antalet deltagande kommuner och inte vägt med energiomsättningen för respektive rörelse.

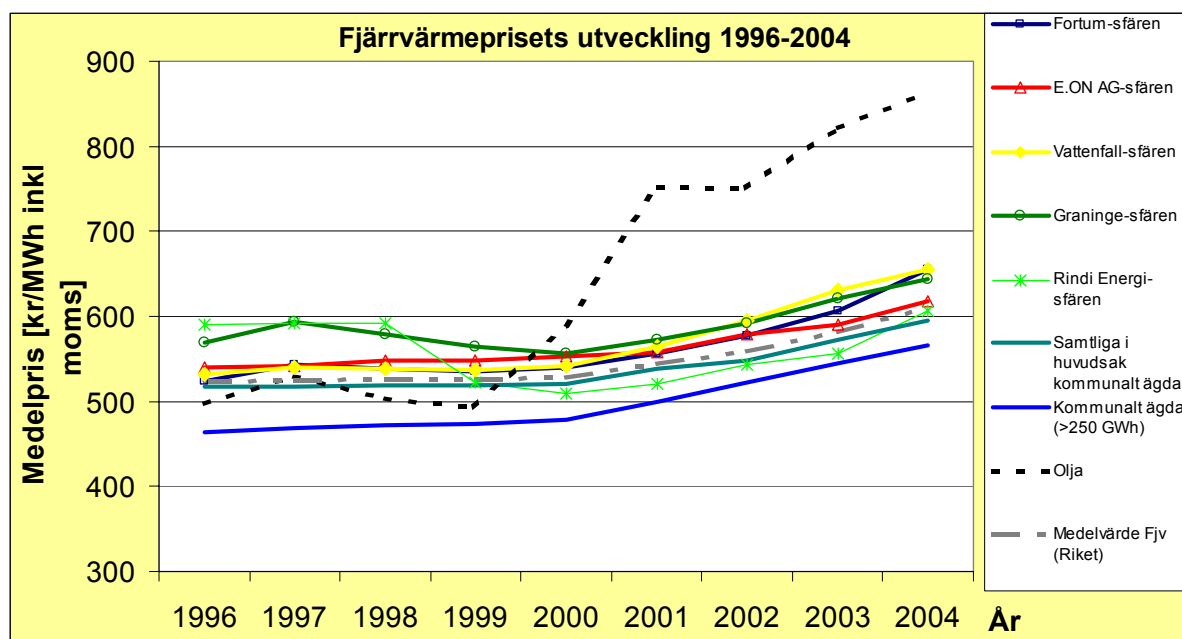
Av samtliga studerade fjärrvärmeföretag är det endast 13 företag som har sänkt sina priser mellan år 2003 till år 2004.

Det har hela tiden varit avsikten att spegla skillnader för ett specifikt typhus och därmed för en specifik fastighetsägare och deras hyresgäster. Medelvärdet ska således ej uppfattas som något "Sverigesnitt" för fjärrvärme. Vid en sådan jämförelse kommer stora fjärrvärmerörelser att få en större vikt. Ett något större typhus skulle också ha gett ett lägre genomsnittligt pris. Tidigare års rapporter har visat att den relativa skillnaden mellan fjärrvärmeföretagen generellt kvarstår.

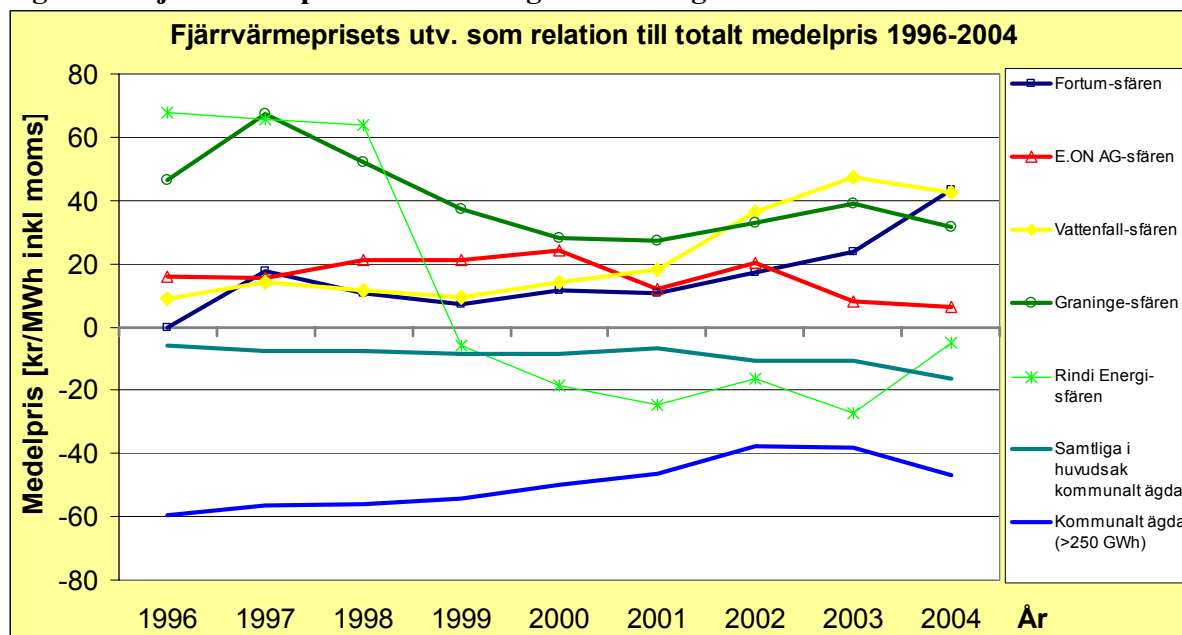
Det ska också noteras att fjärrvärmepriserna från olika leverantörer kan innefatta olika leveransåtaganden. Några fjärrvärmeverk äger och driver fjärrvärmecentralerna i huset och vissa inkluderar serviceåtagande. Likaså varierar uttaget av anslutningsavgift och anslutningslån historiskt samt sättet att återbetala lånen både inom ett företag och mellan företagen. Det gör att en helt rättvisande jämförelse mellan olika fjärrvärmeföretag är en svår uppgift. Genom det kompletta underlag som finns i årets undersökning finns dock ett mycket bra källmaterial för att lokalt föra en diskussion om prissättningen av värme. I vår studie har inhämtats officiella priser, som inrapporteras av fjärrvärmeföretagen. Det finns många fjärrvärmeföretag med ett stort inslag av individuella kontrakt även för mindre fastigheter som vårt typhus.

Rent generellt kan konstateras att priskonstruktionerna för fjärrvärme fortfarande i många fall är alltför komplicerade. Det finns fortfarande många exempel på priskonstruktioner som innehåller ett flertal index och är mycket svårtillgängliga för att inte säga omöjliga att kontrollera för en normalkund. Svensk Fjärrvärme har i samverkan med bl.a. Avgiftsgruppen drivit frågan om enklare fjärrvärmepriser. Vi kan för vår del konstatera att det finns relativt många fjärrvärmeföretag, som ännu inte tagit itu med denna uppgift. En intressant iakttagelse är att flera av de fjärrvärmeföretag som nyetablerar sig använder en konkurrenskraftig och enkel priskonstruktion med bara ett priselement uttryckt i öre per kWh.

Figurerna nedan är hämtade från en studie som Avgiftsgruppen och Fjärrvärmeutredningen finansierat, "Fjärrvärmeföretagen och ägandet". Figureernas innehåll har uppdaterats med avseende på prisuppgifter för år 2004.

Figur 16: Fjärrvärmeprisets utveckling för olika ägarsfärer

Figur 17: Fjärrvärmeprisets utveckling för olika ägarsfärer relativt medelprisets utveckling

Den övre figuren visar tydligt på den uppgång av fjärrvärmepriser som skett kontinuerligt sedan sekelskiftet. Samtliga aktörer här definierat som ett antal sfärer har under perioden medverkat till denna prisuppgång. I E.ON AG-sfären ingår sedan något år tillbaks även Gräninge-sfären. Dessa båda verksamheter är emellertid särredovisade i figurerna.

Den undre figuren visar på den relativa förändringen i jämförelse med fjärrvärmens medelpris. Generellt sett har de kommunala ägarna ett lägre fjärrvärmepris. Det har över tiden också utvecklats något gynnsammare. De som höjt sina priser mest sedan 2000 är inledningsvis Vattenfall och under de senaste åren Fortum-sfären och Rindi Energi-sfären. Det senare företaget som äger i mindre och relativt nyetablerade fjärrvärmesystem är den ägare som mest varierat sitt pris över den studerade perioden.

6. Alternativ till uppvärmning med fjärrvärme

I de kommuner som saknar fjärrvärme har i tidigare studier antagits att uppvärmningen sker med oljeeldning. Denna redovisning finns också med i år men har dessutom kompletterats med två andra alternativa uppvärmningsformer: pellets och värmepump.

Olja

Förbrukningen beräknas till 25m³ per år vilket motsvarar en årsmedelverkningsgrad på 78 %. Samma priser används för hela landet.

	2003	2004
Eo1 mk3 (kr/m ³ exkl skatt, exkl. moms)	2 207	
Eo1 mk3 (kr/m ³ inkl skatt, exkl. moms)	4 906	5 250
Oljekostnad (kr inkl moms)	6 133	6 562

(Källa: SCB)

För studien 2003 har medelvärdet av 2:a halvåret 2002 och 1:a halvåret 2003 använts. Skälet till det är att det kan återspegla fastighetsägarens inköpsmönster och även vara en bättre jämförelsegrund mot de fjärrvärmerörelser som använder oljepriser i sin prissättning. Oljeeldning medför kostnader för sotning och service. Två servicebesök har lagts in för att upprätthålla en bra funktion på oljeanläggningen. Föregående års kostnader för detta har använts som bas. Dessa kostnader för sotning och service har räknats upp med KPI.

	2003	2004
Oljekostnad (25 m3)	153 325	164 060
Sotningskostnad (kr inkl moms)	2 582	2 578
Servicekostnad (2 ggr/år)	2 691	2 688
Totalkostnad	158 598	169 325
Energikostnad (kr/MWh)	822	877
Kvadratmeterkostnad (kr/kvm)	158,6	166,6

Såsom framgår av ovanstående har enbart årliga driftkostnader (kortsiktiga marginalkostnader) inlagts för oljeeldningen. Sett ur ett kundperspektiv för en befintlig oljeanläggning är det oftast skillnader i årliga driftkostnader mellan olika uppvärmningsformer som utgör den ekonomiska drivkraften för att övergå till annan uppvärmningsform. Vid nybyggnad av en fastighet eller då det är aktuellt med ett utbyte av en oljeanläggning bör hänsyn tas även till skillnader i kapitalkostnader mellan uppvärmningskostnader (långsiktiga marginalkostnader).

Pellets och Värmepump

I Svensk Fjärrvärmes värmemarknadspolicy är utgångspunkten att "Priset på fjärrvärme bör sättas av marknaden och därmed styras av konkurrensen med andra uppvärmningsalternativ.". Den enkla jämförelse som tidigare gjorts med rörligt pris för oljeeldning har via skatteväxling och förändrade världsmarknadspriser inneburit att kommuner som ej haft fjärrvärme framstått som dyra kommuner i undersökningen. I denna undersökning har en komplettering med de uppvärmningsalternativ som är mest gångbara på värmemarknaden gjorts: Pellets och Värmepump. Värmekostnaden inkl moms är hämtad från Energimyndighetens studie "Värme i Sverige år 2003" där den beräknats både som löpande (rörlig) kostnad och som totalkostnad, d v s inkl kapitalkostnader (se tabell nedan).

	Värmepump	Bio/Pellets	Medelvärde alternativ uppv.
Rörlig kostnad (kr)	96 000	110 000	103 000
Rörlig kostnad (kr/kvm)	96,0	110,0	103,0
Rörlig kostnad (kr/MWh)	497	576	534
Total kostnad (kr)	123 000	127 000	125 000
Total kostnad (kr/kvm)	123,0	127,0	125,0
Total kostnad (kr/MWh)	637	658	648

(Källa: Energimyndigheten)

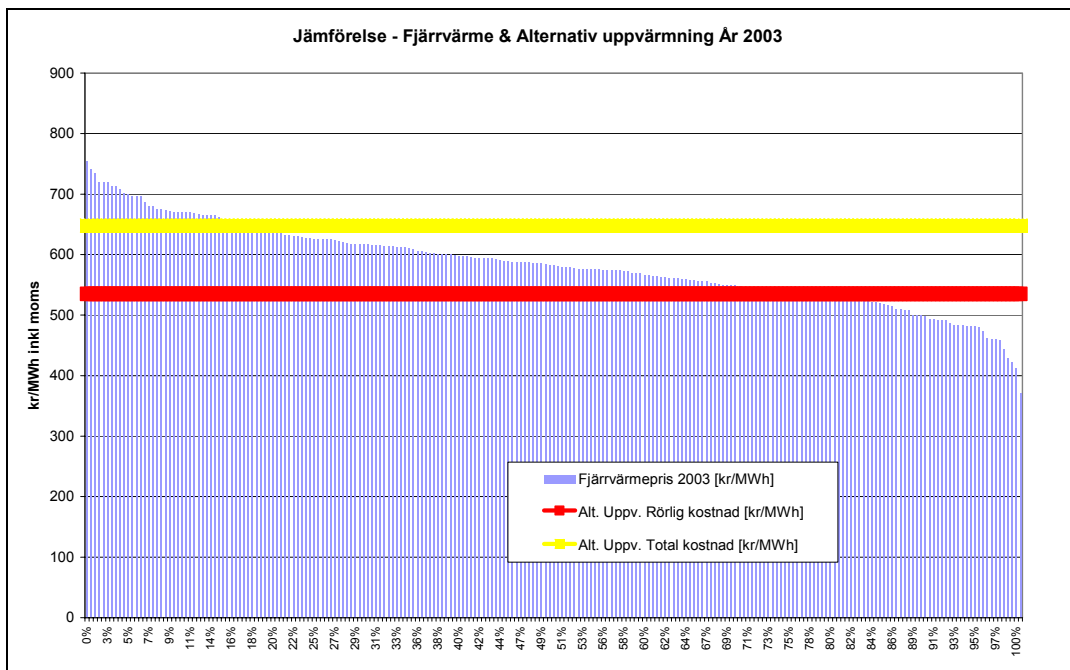
Vilken kostnad för alternativ uppvärmning som skall användas beror i vilken situation fastighetsägaren är. I redovisningen av total kostnad för denna undersökning används medelvärdet av den rörliga alternativa uppvärmningskostnaden i de kommuner där fjärrvärme ej finns tillgänglig då det förutsätts att fastighetsägaren redan gjort ett ekonomiskt rationellt val. Den totala kostnaden kan användas som en indikation på om fjärrvärmepriset är konkurrenskraftigt eller ej, då det innehåller samtliga kostnader vid en konvertering från fjärrvärme.

Samma uppgifter som ovan fast för 2004 är hämtad från Energimyndighetens studie "Värme i Sverige år 2004" där den beräknats både som löpande (rörlig) kostnad och som totalkostnad, d v s inkl kapitalkostnader (se tabell nedan)

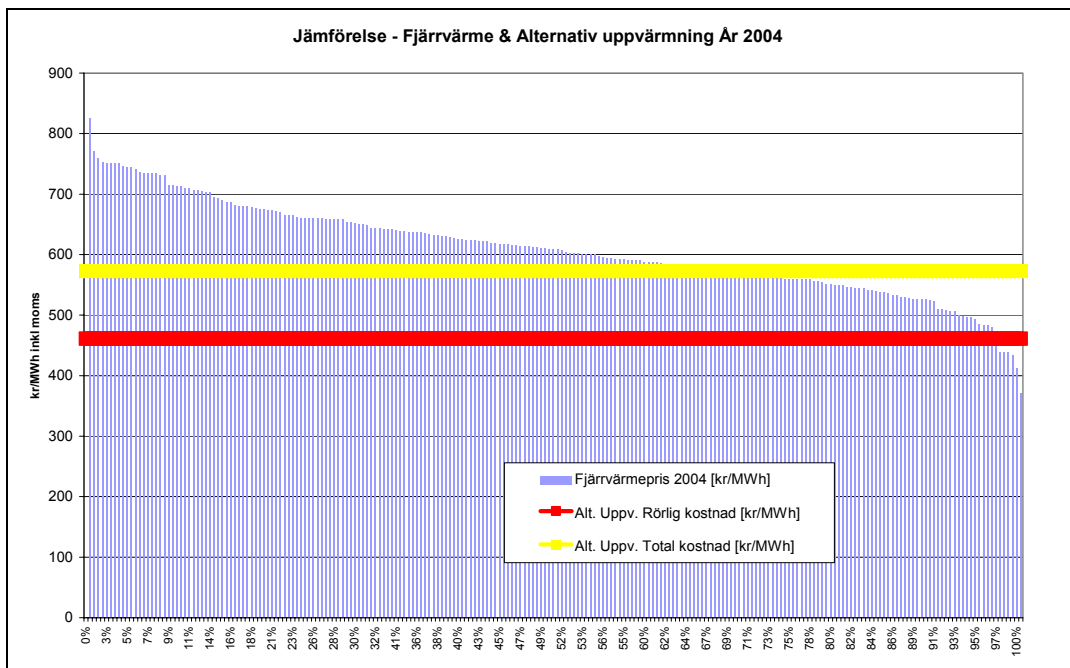
	Värmepump	Bio/Pellets	Medelvärde alternativ uppv.
Rörlig kostnad (kr)	78 000	100 000	89 000
Rörlig kostnad (kr/kvm)	78,0	100,0	89,0
Rörlig kostnad (kr/MWh)	404	518	461
Total kostnad (kr)	110 000	111 000	110 500
Total kostnad (kr/kvm)	110,0	111,0	110,5
Total kostnad (kr/MWh)	570	575	573

(Källa: Energimyndigheten)

Alternativkostnaden enligt energimyndigheten har faktiskt sjunkit mellan åren 2003 och 2004. Förändringen är -13,6% den löpande rörliga kostnaden och -11,6% för totalkostnaden, d v s inkl kapitalkostnader. För mer detaljerad information avseende underlag mm hänvisas till Energimyndighetens rapporter.

Figur 18: Fjärrvärmepriset år 2003 i jämförelse med alternativ uppvärmning

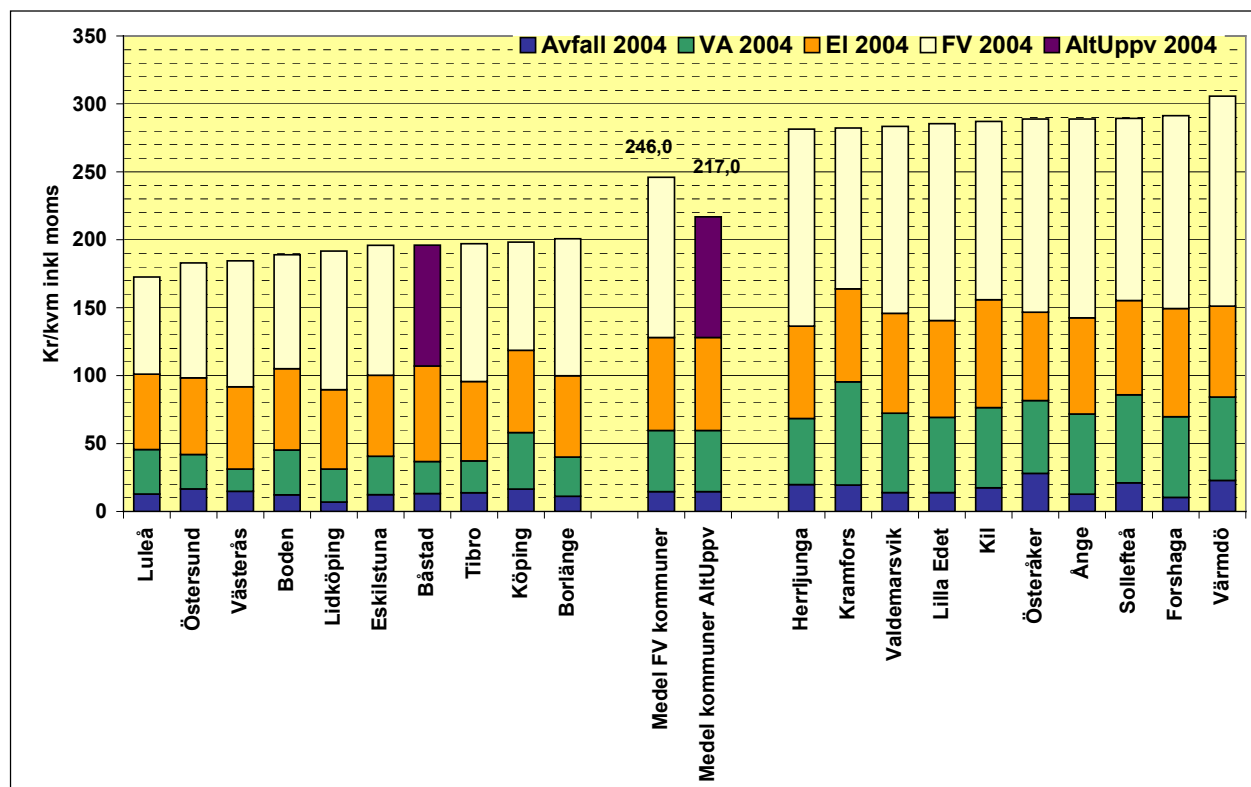

Figur 19: Fjärrvärmepriset år 2004 i jämförelse med alternativ uppvärmning

Den övre figuren, avseende år 2003, indikerar att knappt 20% av fjärrvärmekommunerna har ett pris som är högre än totalkostnaden för alternativ uppvärmningsform medan drygt 20% av fjärrvärmeföretagen ligger på en nivå som är lägre än den rörlig kostnaden för alternativ uppvärmning. Förändringarna fram till år 2004 innebär dock att det skulle kunna vara lönsamt i ca 2/3-delar av fjärrvärmekommunerna att byta till alternativ uppvärmningsform. Detta är en kraftig förändring i konkurrenskraft för fjärrvärmerna. Mot bakgrund av att policyn i branschen numera är att fjärrvärmerna skall prissättas i relation till alternativa uppvärmningsformer, borde konsekvensen varit sänkta fjärrvärmepriser för innevarande år 2004 istället för den genomförda höjningen på ca 5%.

7. Totalkostnad

De totala kostnaderna för alla tidigare redovisade nyttigheter finns i diagrammet nedan. Medelvärde för en kommun med fjärrvärme är ca 246 kr/kvm år 2004 jämfört med knappt 238 kr/kvm för år 2003.

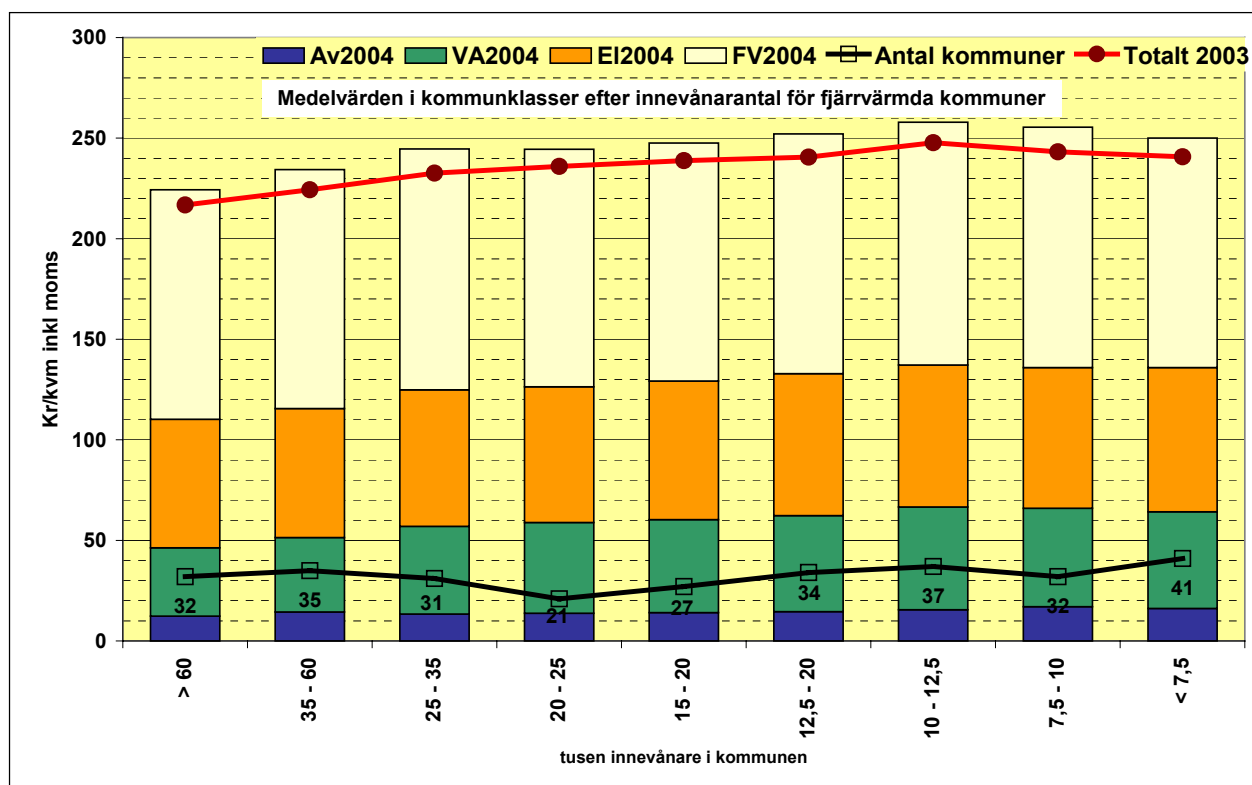

Figur 20: Kommuner med högst och lägst totalkostnad

De tio kommuner som har lägst totalkostnad får den positionen framförallt genom att ha låga fjärrvärmekostnader. De flesta av dessa kommuner är dessutom relativt stora kommuner. De tio kommuner som har den högsta totalkostnaden kommer dit på grund av en kombination av höga VA-taxor, höga avfallskostnader, höga nätavgifter för el samt en hög kostnad för uppvärmning i form av fjärrvärme. Dessa kommuner har genomgående relativt låga innevånarantal.

En stor skillnad jämfört med de senaste årens studier är att inte de dyraste kommunerna domineras av kommuner som inte har fjärrvärme. Genom att föra in mer realistiska alternativ för uppvärmning med lägre kostnader är det istället kommuner med höga fjärrvärmepriser som blir synliga. Ovanstående korta analys leder till att undersöka kommunstorlekens betydelse för totalkostnaden. Detta åskådliggörs i följande diagram, där totala antalet kommuner i Sverige har delats in i nio klasser med ca 30 kommuner i varje klass.

Kostnadsökningen har i år varit något högre i de små kommunerna jämfört med de större. Konsekvensen är att klyftan mellan stora och små kommuner har ökat med ca 5 kr/kvm.

Figur 21: Medelvärden av totalkostnad som funktion av kommunstorlek (fjärrvärmda kommuner)

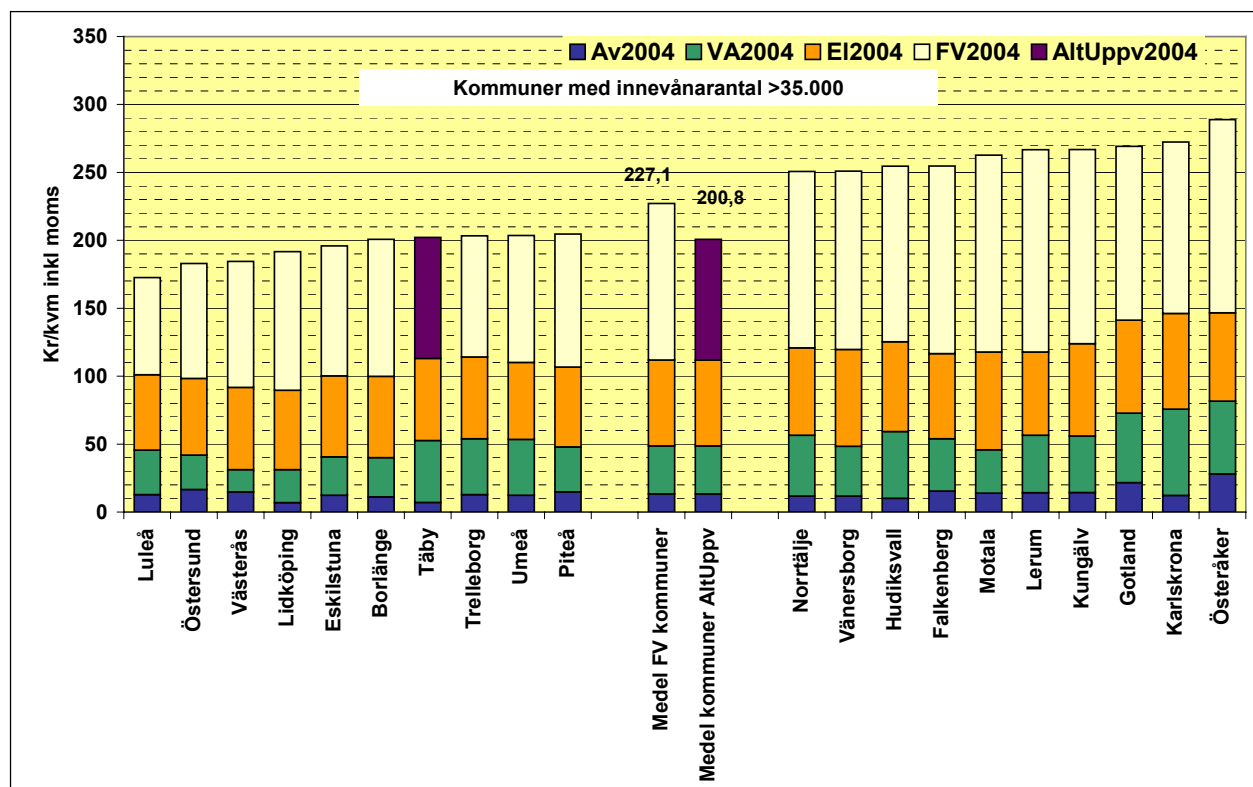
Bilden är sig dock lik, d v s att de mindre kommunerna i glesbygd alltså har höga kostnader för sin tekniska service (undantaget är kommungruppen med innevånarantal under 7 500). Det är också ett av skälen till att vi tycker att det är mest intressant att försöka jämföra kommuner av liknande storlek med varandra.

Materialet medger en uppdelning på alla dessa nio storleksklasser av kommuner. Men för att förenkla redovisningen utan att tappa den egentliga informationen har vi valt att även i årets studie redovisa materialet i tre storleksklasser:

- Kommuner med ett innevånarantal över 35.000
- Kommuner med ett innevånareantal mellan 15.000 – 35.000
- Kommuner med ett innevånarantal under 15.000

I det följande redovisas totalkostnaden för dessa storleksklasser och därmed anser vi att jämförelsen mellan de tio lägsta, medel och de tio högsta får en bättre relevans än om samma analys görs på alla kommuner oberoende av storlek.

7.1 Kommuner med ett innevånarantal över 35.000

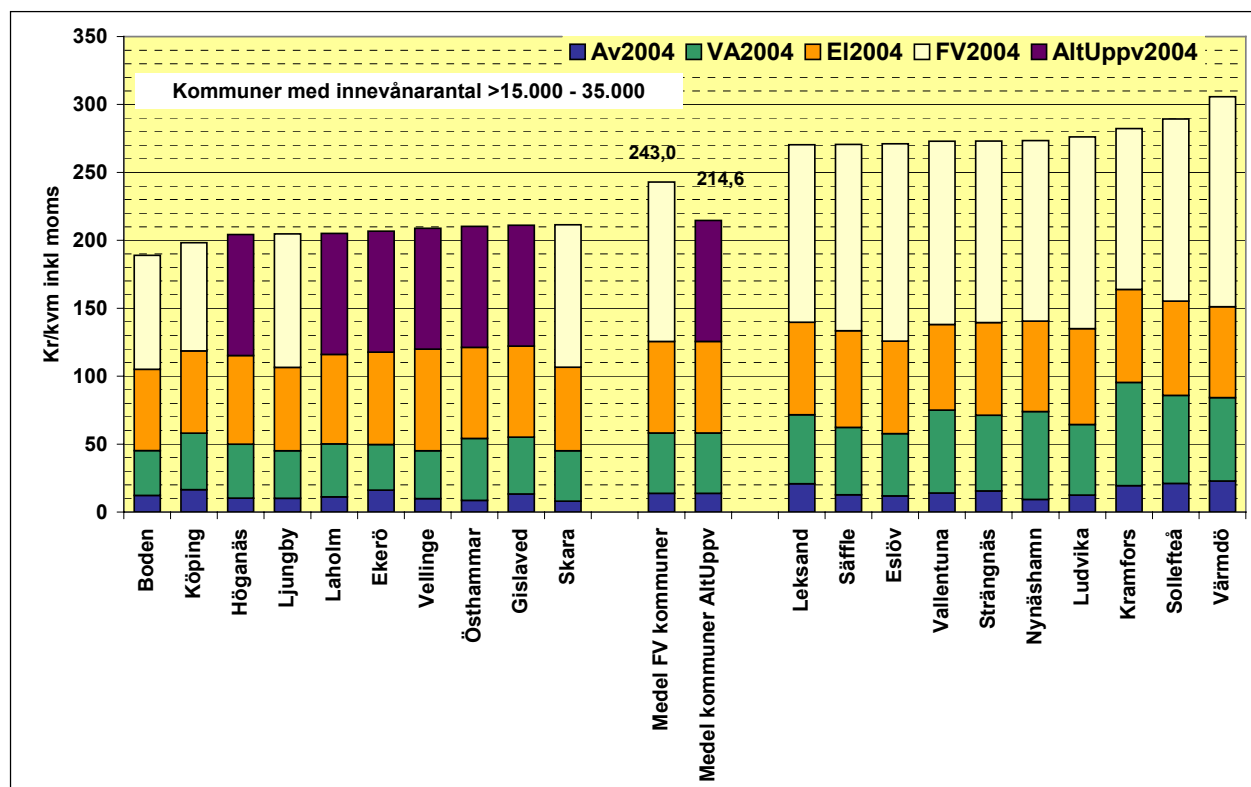
Figur 22: Totalkostnad för kommuner med ett innevånarantal över 35.000

Kommentarer:

Medelkostnaden år 2004 för kommuner med innevånarantal över 35.000 är ca 227 kr/kvm (221 kr/kvm år 2003) för kommuner med fjärrvärme och 201 kr/kvm vid uppvärmning med pellets/vp (214 kr/kvm år 2003) för kommuner utan fjärrvärme.

Det har inte skett särskilt stora förändringar bland de kommuner som har de lägsta totalkostnaderna. De tre billigaste kommunerna är, liksom tidigare år, Luleå, Östersund och Västerås. Den dyraste kommunen är Österåker.

7.2 Kommuner med ett innevånarantal mellan 15.000 till 35.000

Figur 23: Totalkostnad för kommuner med ett innevånarantal mellan 15.000 och 35.000

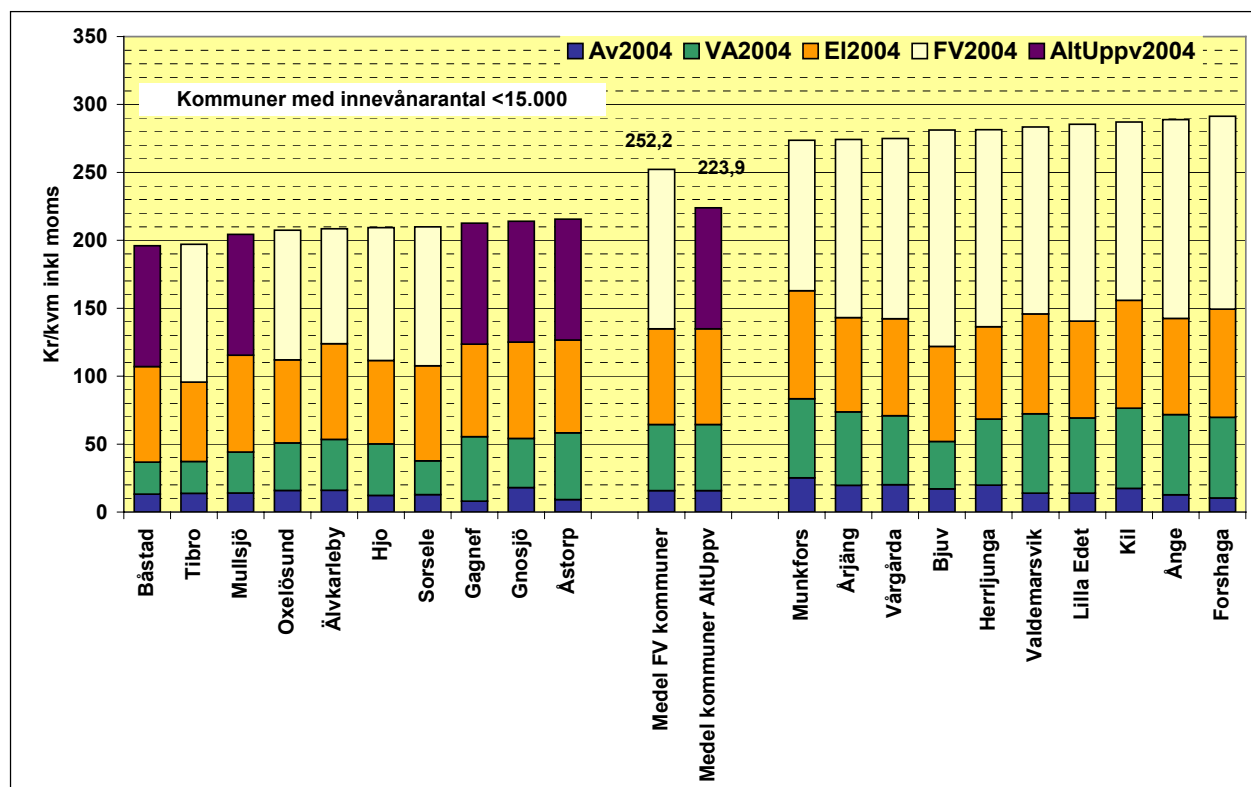
Kommentarer:

Medelkostnaden år 2004 för kommuner med innevånarantal mellan 15.000 och 35.000 är 243 kr/kvm (ca 237 kr/kvm år 2003) för kommuner med fjärrvärme och 215 kr/kvm vid uppvärmning med pellets/vp (227 kr/kvm år 2003) för kommuner utan fjärrvärme.

Det är även så här att det inte har skett särskilt stora förändringar bland de kommuner som har de lägsta totalkostnaderna.

De tre billigaste kommunerna är Boden, Köping, Höganäs och Ljungby. De dyraste kommunerna i detta segment är Sollefteå och Värmdö vilket beror på genomgående relativt höga kostnader för samtliga nyttigheter.

7.3 Kommuner med ett innevånarantal under 15.000

Figur 24: Totalkostnad för kommuner med ett innevånarantal under 15.000

Kommentarer:

I denna kommungruppen är det knappt 1/3-del som inte redovisas som fjärrvärmekommuner.

Medelkostnaden år 2004 för kommuner med innevånarantal under 15.000 är ca 252 kr/kvm (247 kr/kvm år 2003) för kommuner med fjärrvärme och 224 kr/kvm för uppvärmning med pellets/vp (236 kr/kvm år 2003) för kommuner utan fjärrvärme.

De tre billigaste kommunerna är Båstad, Tibro och Mullsjö. Den dyraste kommunen i detta segment är Forshaga.

Bilagor

- Bilaga 1 och 2 finns i Excel-format med filnamn "NH2004bilaga1o2v041104.xls".